

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. kovo 2 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – ESS 2 straipsnis ir 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa – Teisinė valstybė – Veiksminga teisminė apsauga – Teisėjų nepriklausomumo principas – *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) teisėjų skyrimo procedūra – Lenkijos Respublikos Prezidento vykdomas teisėjų skyrimas, pagrįstas Nacionalinės teisėjų tarybos nutarimu – Šios tarybos nepriklausomumo stoka – Neveiksminga teisminė teisių gynimo priemonė, kurios imtasi prieš tokį nutarimą – *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas, Lenkija) sprendimas, panaikinantis nuostatą, kuria grindžiama prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo jurisdikcija – Teisės aktų, kuriais nustatoma, kad nagrinėjamosiose bylose nereikia priimti sprendimo, ir panaikinama galimybė ateityje tokiose bylose naudoti bet kokias teismines teisių gynybos priemones, priėmimas – SESV 267 straipsnis – Nacionalinių teismų galimybė ir (arba) pareiga teikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą ir jo neatsiimti – ESS 4 straipsnio 3 dalis – Lojalus bendradarbiavimo principas – Sąjungos teisės viršenybė – Įgaliojimai netaikyti nacionalinės teisės nuostatų, kurios neatitinka Europos Sąjungos teisės“

Byloje C-824/18

dėl *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas, Lenkija) 2018 m. lapkričio 21 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2018 m. gruodžio 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą, o šis prašymas buvo papildytas 2019 m. birželio 26 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. liepos 5 d., byloje

A.B.,

C.D.,

E.F.,

G.H.,

I.J.

prieš

Krajowa Rada Sądownictwa,

dalyvaujant

Prokurator Generalny,

Rzecznik Praw Obywatelskich,

* Proceso kalba: lenkų.

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuri sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegijų pirmininkai A. Prechal (pranešėja), M. Vilaras, E. Regan, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Kumin ir N. Wahl, teisėjai D. Šváby, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos ir N. Jääskinen,

generalinis advokatas E. Tanchev,

posėdžio sekretorius M. Aleksejev, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2020 m. liepos 6 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- A.B., atstovaujamo advokatės M. Dębska-Konieczek,
- C.D., atstovaujamo *radca prawny* M. Bogdanowicz,
- E.F., atstovaujamo advokato M. Gajdus,
- I.J., atstovaujamo *radca prawny* P. Strumiński,
- *Krajowa Rada Sądownictwa*, atstovaujamos L. Mazur, J. Dudzicz ir D. Pawełczyk-Woicka,
- *Prokurator Generalny*, atstovaujamo B. Górecka, R. Hernand, A. Reczka, S. Bańko ir B. Marczak,
- *Rzecznik Praw Obywatelskich*, atstovaujamo A. Bodnar, M. Taborowski ir P. Filipek,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna, A. Grajewski, A. Dalkowska ir S. Żyrek,
- Europos Komisijos, atstovaujamos H. Krämer, P. J. O. Van Nuffel, A. Stobiecka-Kuik ir C. Valero,

susipažinęs su 2020 m. gruodžio 17 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl ESS 2 straipsnio, 4 straipsnio 3 dalies, 6 straipsnio 1 dalies ir 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, SESV 267 straipsnio, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 15 straipsnio 1 dalies, 20 straipsnio, 21 straipsnio 1 dalies, 47 straipsnio ir 52 straipsnio 1 dalies ir 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79), 2 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies a punkto, 3 straipsnio 1 dalies a punkto ir 9 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant A.B., C.D., E.F., G.H. ir I.J. ginčus su *Krajowa Rada Sądownictwa* (Nacionalinė teisėjų taryba, Lenkija; toliau – NTT) dėl nutarimų, kuriais ši nusprendė nesiūlyti Lenkijos Respublikos Prezidentui (toliau – Respublikos Prezidentas) skirti suinteresuotųjų asmenų eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) teisėjų pareigas ir į šias pareigas pasiūlė skirti kitus kandidatus.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

ESS ir SESV

- 3 ESS 2 straipsnis suformuluotas taip:

„Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, gyvenančioms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė.“

- 4 ESS 4 straipsnio 3 dalyje išdėstyta:

„Vadovaudamosi lojalaus bendradarbiavimo principu, Sąjunga ir valstybės narės gerbia viena kitą ir viena kitai padeda vykdydamos iš Sutarčių kylančias užduotis.

Kad užtikrintų pagal Sutartis ar Sąjungos institucijų aktus atsirandančių pareigų vykdymą, valstybės narės imasi bet kurių reikiamų bendrų ar specialių priemonių.

Valstybės narės padeda Sąjungai įgyvendinti jos užduotis ir nesiima jokių priemonių, kurios gali trukdyti siekti Sąjungos tikslų.“

- 5 ESS 19 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Europos Sąjungos Teisingumo Teismas apima Teisingumo Teismą, Bendrąjį Teismą ir specializuotus teismus. Jis užtikrina, kad aiškinant ir taikant Sutartis būtų laikomasi teisės.

Valstybės narės numato teisių gynimo priemones, būtinas užtikrinant veiksmingą teisminę apsaugą Sąjungos teisei priklausančiose srityse.“

- 6 SESV 267 straipsnyje išdėstyta:

„Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti prejudicinį sprendimą dėl:

- a) Sutarčių išaiškinimo;
- b) Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų aktų galiojimo ir išaiškinimo.

Tokiam klausimui iškilus valstybės narės teisme, tas teismas, manydamas, kad sprendimui priimti reikia nutarimo šiuo klausimu, gali prašyti Teismą priimti dėl jo prejudicinį sprendimą.

Tokiam klausimui iškilus nagrinėjant bylą valstybės narės teisme, kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka, tas teismas dėl jo kreipiasi į Teismą.

<...>“

Chartija

- 7 Chartijos VI antraštinės dalies „Teisingumas“ 47 straipsnyje „Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą“ nustatyta:

„Kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.

Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kiek įmanoma trumpesnį laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. <...>

<...>“

Direktyva 2000/78

- 8 Direktyvos 2000/78 1 straipsnyje nustatyta:

„Šios direktyvos tikslas – nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendrus pagrindus siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą.“

- 9 Šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Šioje direktyvoje „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad dėl kurios nors iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos.“

- 10 Šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta:

„Neviršijant Bendrijai suteiktų įgaliojimų, ši direktyva taikoma visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas:

a) įsidarbinant, savarankiškai įsidarbinant ar darbo sąlygoms, įskaitant atrankos kriterijus ir priėmimo į darbą sąlygas, <...>“.

- 11 Direktyvos 2000/78 9 straipsnio 1 dalyje išdėstyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad šioje direktyvoje numatytoms pareigoms vykdyti visiems asmenims, manantiems, kad jie nukentėjo, kadangi jiems nebuvo taikomas vienodo požiūrio principas, būtų prieinamos teismo ir (arba) administracinės procedūros <...>, net pasibaigus tariamai diskriminuojantiems santykiams.“

Lenkijos teisė

Konstitucija

- 12 Konstitucijos 45 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą viešai ir teisingai, nepagrįstai neatidėliodamas, išnagrinėtų kompetentingas, nepriklausomas ir nešališkas teismas.“

13 Konstitucijos 60 straipsnyje nustatyta:

„Lenkijos piliečiai, kurie naudojami visomis pilietinėmis teisėmis, turi teisę vienodomis sąlygomis užimti viešosios tarnybos pareigas.“

14 Pagal Konstitucijos 179 straipsnį Respublikos Prezidentas, remdamasis NTT siūlymu, skiria teisėjus neterminuotam laikotarpiui.

15 Konstitucijos 184 straipsnyje numatyta, kad *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas, Lenkija) ir administraciniai teismai turi jurisdikciją kontroliuoti viešojo administravimo veiklą.

16 Konstitucijos 186 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„[NTT] yra teismų ir teisėjų nepriklausomumo sergėtoja.“

17 Konstitucijos 187 straipsnyje nustatyta:

„1. [NTT] sudaro:

1) [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] pirmasis pirmininkas, teisingumo ministras, [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas)] pirmininkas ir Respublikos Prezidento paskirtas asmuo;

2) penkiolika narių, išrinktų iš [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)], bendrosios kompetencijos teismų, administracinių teismų ir karo teismų teisėjų tarpo;

3) keturi nariai, kuriuos iš savo narių tarpo išrenka [*Sejm* (Seimas, Lenkija)], ir du nariai, kuriuos iš senatorių tarpo išrenka Senatas.

<...>

3. [NTT] narių kadencija yra ketveri metai.

4. [NTT] organizacinę struktūrą, veiklos sritis, darbo tvarką ir narių rinkimo tvarką nustato įstatymas.“

NTT įstatymas

18 NTT veiklą reglamentuoja 2011 m. gegužės 12 d. *Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa* (Nacionalinės teisėjų tarybos įstatymas; *Dz. U.*, 2011, Nr. 126, 714 pozicija), iš dalies pakeistas, visų pirma, 2017 m. gruodžio 8 d. *Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinės teisėjų tarybos įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai; *Dz. U.*, 2018, 3 pozicija) ir 2018 m. liepos 20 d. *Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Bendrosios kompetencijos teismų veiklos organizavimo įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai; *Dz. U.*, 2018, 1443 pozicija) (toliau – NTT įstatymas).

19 Pagal NTT įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktus NTT kompetencijai priklauso:

„1) kandidatų eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)], bendrosios kompetencijos teismų, administracinių teismų ir karo teismų teisėjų pareigas, taip pat asocijuotųjų teisėjų pareigas administraciniuose teismuose egzaminavimas ir vertinimas;

2) siūlymų dėl kandidatų eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)], bendrosios kompetencijos teismų, administracinių teismų ir karo teismų teisėjų pareigas, taip pat asocijuotųjų teisėjų pareigas administraciniuose teismuose teikimas [Respublikos Prezidentui].“

20 Šio įstatymo 9a straipsnyje nustatyta:

„1. Seimas iš [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)], bendrosios kompetencijos teismų, administracinių teismų ir karo teismų teisėjų tarpo išrenka penkiolika [NTT] narių bendrai ketverių metų kadencijai.

2. Rinkdamas 1 dalyje nurodytus narius Seimas pagal galimybes atsižvelgia į poreikį užtikrinti, kad [NTT] būtų atstovaujama skirtingų rūšių ir lygių teismams.

3. Bendra naujų [NTT] narių, išrinktų iš teisėjų tarpo, kadencija prasideda kitą dieną po jų išrinkimo. Ankstesnės kadencijos [NTT] nariai atlieka savo funkcijas iki bendros naujų [NTT] narių kadencijos pradžios.“

21 Pagal šio įstatymo 11a straipsnio 2 dalį iš teisėjų tarpo renkamų NTT narių kandidatūras gali siūlyti ne mažiau kaip 2 000 Lenkijos piliečių arba ne mažiau kaip 25 teisėjo pareigas einančių asmenų grupė. Seimo vykdomą NTT narių skyrimą reglamentuoja to paties įstatymo 11d straipsnis.

22 NTT įstatymo 37 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Jei eiti teisėjo pareigas pretenduoja keli kandidatai, [NTT] bendrai išnagrinėja ir įvertina visas pateiktas paraiškas. Tokiu atveju [NTT] dėl visų kandidatų priima nutarimą, jame pareiškia poziciją dėl siūlymo skirti eiti teisėjo pareigas teikimo.“

23 Šio įstatymo 43 straipsnyje nurodyta:

„1. [NTT] nutarimas tampa galutinis, jeigu jis neskundžiamas.

2. Jeigu 37 straipsnio 1 dalyje nurodytą nutarimą ginčija ne visi procedūros dalyviai, jis tampa galutinis dėl tos dalies, kurioje išdėstytas sprendimas neteikti siūlymo skirti į teisėjo pareigas tų kandidatų, kurie nepateikė skundo, laikantis 44 straipsnio 1b dalies nuostatų.“

24 Teikiant pirminį prašymą priimti prejudicinį sprendimą, šio įstatymo 44 straipsnyje buvo numatyta:

„1. Procedūros dalyvis gali pateikti skundą [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] dėl [NTT] nutarimo neteisėtumo, nebent atskirose nuostatose numatyta kitaip. <...>

1a. Individualiose bylose, susijusiose su skyrimu eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, skundas gali būti pateiktas [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas)]. Tokiais atvejais apskundimas [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] negalimas. Skundas [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas)] negali būti grindžiamas tuo, kad buvo netinkamai įvertinta kandidatų atitiktis kriterijams, į kuriuos atsižvelgta priimant sprendimą dėl siūlymo skirti eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas teikimo.

1b. Jeigu 37 straipsnio 1 dalyje nurodytą nutarimą ginčija ne visi procedūros dalyviai, individualiose bylose, susijusiose su skyrimu eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, šio nutarimo dalis, kurioje yra sprendimas teikti siūlymą skirti eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, ir dalis, kurioje yra sprendimas neteikti siūlymo skirti eiti to paties teismo teisėjo pareigas, tampa galutinės tiems procedūros dalyviams, kurie nepateikė skundo.

<...>

4. Individualiose bylose, susijusiose su skyrimu eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiojo Teismo)] teisėjo pareigas, jeigu [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas)] panaikina [NTT] nutarimą neteikti siūlymo skirti eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiojo Teismo)] teisėjo pareigas, tai prilyginama skundą pateikusių procedūros dalyvių kandidatūros patvirtinimui į laisvas [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiojo Teismo)] teisėjo pareigas, dėl kurių [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiojo administracinio teismo)] sprendimo priėmimo dieną [NTT] vykdoma procedūra dar nėra pasibaigusi, o jeigu tokia procedūra nevykdoma – į būsimas laisvas [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiojo Teismo)] teisėjo pareigas, apie kurias turi būti paskelbta.“

25 NTT įstatymo 44 straipsnio 1a dalis į šį straipsnį įtraukta 2017 m. gruodžio 8 d. Įstatymu, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinės teisėjų tarybos įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai, įsigaliojusiu 2018 m. sausio 17 d., o 1b ir 4 dalys įtrauktos 2018 m. liepos 20 d. Įstatymu, kuriuo iš dalies keičiamas Bendrosios kompetencijos teismų veiklos organizavimo įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai, įsigaliojusiu 2018 m. liepos 27 d. Iki šių pakeitimų minėtoje 1a dalyje nurodyti skundai buvo teikiami [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] pagal to paties 44 straipsnio 1 dalį.

26 2019 m. kovo 25 d. sprendimu *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas, Lenkija) pripažino NTT įstatymo 44 straipsnio 1a dalį prieštaraujančia Konstitucijos 184 straipsniui, iš esmės motyvuodamas tuo, kad minėtoje 1a dalyje *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) suteikta jurisdikcija nėra pateisinama nei atitinkamų bylų pobūdžiu, nei minėto teismo organizacinėmis savybėmis ar jo taikoma procedūra. Tame sprendime *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) taip pat nurodė, kad šis prieštaravimo Konstitucijai pripažinimas „neišvengiamai lemia visų vykstančių teismo procesų, grindžiamų panaikinta nuostata, užbaigimą“.

27 Vėliau NTT įstatymo 44 straipsnis buvo pakeistas 2019 m. balandžio 26 d. *Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów administracyjnych* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinės teisėjų tarybos įstatymas ir Administracinių teismų veiklos organizavimo įstatymas; *Dz. U.*, 2019, 914 pozicija) (toliau – 2019 m. balandžio 26 d. įstatymas); jis įsigaliojo 2019 m. gegužės 23 d. Nuo tada šio 44 straipsnio 1 dalis išdėstyta taip:

„Procedūros dalyvis gali pateikti skundą [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] dėl [NTT] nutarimo neteisėtumo, nebent atskiruose reikalavimuose nustatyta kitaip. Individualiose bylose, susijusiose su paskyrimu eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, skundo pateikti negalima.“

28 2019 m. balandžio 26 d. įstatymo 3 straipsnyje taip pat numatyta, kad „[b]ylos dėl skundų, pateiktų dėl [NTT] individualių nutarimų, susijusių su skyrimu eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiojo Teismo)] teisėjo pareigas, kurios yra iškeltos, bet nebaigtos nagrinėti iki šio įstatymo įsigaliojimo, pagal įstatymą yra nutraukiamos“.

Naujasis Aukščiausiojo Teismo įstatymas

29 2002 m. lapkričio 23 d. *Ustawa o Sądzie Najwyższym* (Aukščiausiojo Teismo įstatymas; *Dz. U.*, 2002, 240 pozicija) 30 straipsnyje buvo nustatyta, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinis amžius yra 70 metų.

30 2017 m. gruodžio 8 d. *Ustawa o Sądzie Najwyższym* (Aukščiausiojo Teismo įstatymas; *Dz. U.*, 2018, 5 pozicija) (toliau – naujasis Aukščiausiojo Teismo įstatymas) įsigaliojo 2018 m. balandžio 3 d.

31 Kaip matyti iš naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 37 ir 111 straipsnių nuostatų, *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinis amžius buvo sutrumpintas iki 65 metų, išskyrus atvejus, kai Respublikos Prezidentas leidžia šio amžiaus sulaukusiems suinteresuotiesiems asmenims ir toliau eiti pareigas.

32 Priėmus 2018 m. gruodžio 17 d. Teisingumo Teismo nutartį *Komisija / Lenkija* (C-619/18 R, EU:C:2018:1021), 2018 m. lapkričio 21 d. *Ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym* (Įstatymas dėl Aukščiausiojo Teismo įstatymo pakeitimo; *Dz. U.*, 2018, 2507 pozicija) panaikino minėtą leidimo suteikimo mechanizmą, apribojo naujo 65 metų pensinio amžiaus taikymą tik tiems teisėjams, kurie pradėjo eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas po 2019 m. sausio 1 d., ir leido grįžti į šį teismą teisėjams, pradėjusiems eiti pareigas iki šios datos ir išėjusiems į pensiją pagal pirmesniame punkte nurodytas nuostatas.

Pagrindinės bylos ir pirminis prašymas priimti prejudicinį sprendimą

33 2018 m. rugpjūčio 24 d. ir 28 d. nutarimais NTT nusprendė neteikti Respublikos Prezidentui siūlymų dėl A.B. ir C.D. skyrimo eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjo pareigas, o dėl E.F., G.H. ir I.J. – eiti šio teismo Civilinių bylų skyriaus, kuriame buvo septynios laisvos darbo vietos, teisėjo pareigas. Be to, tuose nutarimuose buvo siūloma į atitinkamas pareigas skirti kitus kandidatus.

34 A.B, C.D., E.F., G.H. ir I.J. apskundė šiuos nutarimus *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) ir kaip apsaugos priemonės prašė laikinai sustabdyti jų vykdymą. 2018 m. rugsėjo 25 d., rugsėjo 27 d. ir spalio 8 d. sprendimais minėtas teismas nurodė sustabdyti šių nutarimų vykdymą.

35 Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) pirmiausia pabrėžia, kad, skirtingai nuo anksčiau taikytų nuostatų, NTT įstatymo 44 straipsnio 1b dalyje numatyta, jog atskirose bylose, susijusiose su skyrimu eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas, jeigu šio įstatymo 37 straipsnio 1 dalyje nurodytą nutarimą ginčija ne visi procedūros dalyviai, šio nutarimo dalis, kurioje pateiktas sprendimas teikti siūlymą skirti eiti pareigas, tampa galutinė tiems procedūros dalyviams, kurie nepateikė skundo. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad tarp šių dalyvių yra tokių, kurių skyrimas buvo pasiūlytas ir kurie dėl to neturi jokie suinteresuotumo tokį nutarimą apskusti, todėl minėto nutarimo dalis, kurioje nurodyti siūlomi kandidatai eiti pareigas, *de facto* visada bus galutinė.

36 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad NTT įstatymo 44 straipsnio 1a dalyje nurodyta teismo funkcija, kurią jis turi vykdyti tokių nutarimų atžvilgiu, apibrėžiama labai bendrai ir nenustatant aiškių vertinimo kriterijų.

37 Galiausiai šis teismas nurodo, kad iš NTT įstatymo 44 straipsnio 4 dalies matyti, jog, panaikinus NTT nutarimo dalį dėl siūlymo skirti kandidatą eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas nepateikimo, suinteresuotojo asmens kandidatūros į tokias pareigas priėmimas įmanomas tik tuo atveju, jei procedūra NTT minėtos nutarimo dalies panaikinimo dieną dar nėra užbaigta, o jei ji nebevykdoma – kandidatūros priėmimas galimas tik tiek, kiek tai susiję su būsimois laisvomis šio teismo teisėjo pareigomis. Taigi praktiškai atmetamos visos galimybės iš naujo išnagrinėti kandidatūrą į laisvą darbo vietą, į kurią kandidatavo suinteresuotasis asmuo, ir galimai skirti jį eiti šias pareigas, išnagrinėjus jo skundą.

38 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad taip kandidatų, kurių NTT nepasiūlė skirti eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas, pateiktas skundas tampa visiškai neveiksmingas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, kad toks apskundimas būtų veiksmingas, reikia, pirma, kad tokio kandidato pateiktas skundas sustabdytų NTT nutarimo vykdymą taip, kad jis negalėtų tapti galutinis ir nebūtų pateiktas Respublikos Prezidentui, siekiant paskirti pasiūlytus kandidatus, kol *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis

administracinis teismas) nepriėmė sprendimo dėl šio skundo. Antra, jeigu toks skundas būtų patenkintas, NTT privalėtų iš naujo išnagrinėti skundo pateikėjo kandidatūrą, kad būtų galima jį skirti į atitinkamas pareigas.

- 39 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl šio sprendimo 35–37 punktuose nurodytų nacionalinės teisės normų atitikties Sąjungos teisei. Šiuo klausimu jis mano, kad iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog valstybės narės, remdamosi ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintu lojalios bendradarbiavimo principu, turi užtikrinti, kad būtų taikoma Sąjungos teisė ir jos būtų laikomasi, ir atitinkamai, kaip numatyta ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, nustatyti priemonės, būtinas veiksmingai teisminei subjektų apsaugai srityse, kurias apima Sąjungos teisė. Tokia apsauga yra esminė ESS 2 straipsnyje nurodytos teisinės valstybės savybė ir turi būti užtikrinta laikantis Chartijos 47 straipsnyje ir Direktyvos 2000/78 9 straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų.
- 40 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo teigimu, NTT įstatymo 44 straipsnio 1b ir 4 dalių tikslas, kiek tai susiję su NTT nutarimų, kuriais siūloma skirti eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas, galutiniu pobūdžiu, taip pat turi būti vertinamas atsižvelgiant į naująjį Aukščiausiojo Teismo įstatymą, kurio 37 ir 111 straipsniais *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinis amžius buvo sutrumpintas iki 65 metų, kartu suteikiant galimybę Respublikos Prezidento leidimu ir toliau vykdyti minėtas pareigas sulaukus šio amžiaus.
- 41 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad nacionalinės teisės normos, taikomos teisminėms teisių gynimo priemonėms, kiek tai susiję su NTT nutarimais, kuriais siūloma skirti eiti kitas nei *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas, liko nepakeistos ir jose nenumatyta apribojimų, nurodytų šio sprendimo 35–37 punktuose. Taigi kandidatai eiti teisėjo pareigas šiame teisme ir kandidatai eiti teisėjo pareigas kitame teisme turi skirtingą teisę į NTT nutarimų, kuriuose ši institucija nesiūlo jų kandidatūros, teisminę kontrolę. Kadangi toks skirtumas nėra pateisinamas jokių bendrojo intereso tikslu, juo gali būti pažeistos Konstitucijos 45 ir 60 straipsniuose įtvirtintos teisės: teisė vienodomis sąlygomis būti priimtiems į viešosios tarnybos pareigas ir teisė į teisių gynimą, kuria siekiama pirmąją užtikrinti.
- 42 Be to, toks skirtumas juo labiau nepateisinamas dėl to, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) užima esminę poziciją, nes turi vykdyti visų žemesnės instancijos teismų jurisprudencijos kontrolę, todėl tam, kad būtų vykdoma šio teismo teisėjų atrankos procedūra, pirmiausia reikia, kad kompetentingas teismas atliktų veiksmingą ir griežtą kontrolę.
- 43 Šiuo klausimu pažymėtina, kad toks nurodytas teisminės kontrolės veiksmingumo trūkumas, kiek tai susiję su skyrimo eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas procedūra, kelia papildomų problemų, atsižvelgiant į naują NTT sudėtį. Iš tiesų, kaip matyti iš NTT įstatymo 9a straipsnio, penkiolika teisminės valdžios atstovų, posėdžiaujančių šioje institucijoje, buvo išrinkti nebe jų kolegų, kaip anksčiau, o Seimo iš kandidatų, kuriuos pateikė grupė, sudaryta iš mažiausiai 2 000 Lenkijos piliečių arba 25 teisėjų, o tai kelia riziką, kad NTT nariai bus pavaldūs Seime atstovaujamosioms politinėms jėgoms. Be to, kiek tai susiję su neseniai nustatyta NTT sudėtimi, nesant jokio skaidrumo šiuo klausimu, kyla abejonių dėl to, ar buvo laikytasi pirma minėtų sąlygų, susijusių su kandidatūrų eiti NTT nario pareigas teikimu.
- 44 Galiausiai, problema kyla ir dėl aplinkybės, kad NTT sudaro penkiolika teisminei valdžiai atstovaujančių narių – keturiolika bendrosios kompetencijos teismų teisėjų atstovų ir vienas administracinių teismų teisėjų atstovas, neįtraukiant nė vieno *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų atstovo, priešingai, nei numatyta Konstitucijos 187 straipsnio 2 punkte. Tas pats pasakytina apie tai, kad tarp keturiolikos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų yra vykdomosios valdžios paskirtų tokių teismų pirmininkų ir pirmininkų pavaduotojų vietoje jos atšaukiamų asmenų, o tai galėtų reikšti, kad vykdomosios valdžios įtaka NTT išaugo.

45 Šiomis aplinkybėmis *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar ESS 2 straipsnis, siejamas su ESS 4 straipsnio 3 dalies trečia pastraipa, 6 straipsnio 1 dalimi, 19 straipsnio 1 dalimi, [Chartijos] 47 straipsniu, Direktyvos 2000/78 <...> 9 straipsnio 1 dalimi ir SESV 267 straipsnio trečia pastraipa, turi būti aiškinamas taip, kad teisinės valstybės principas ir teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir veiksmingą teisminę apsaugą pažeidžiami, kai nacionalinis įstatymų leidėjas, suteikdamas teisę į teisminę teisių gynimo priemonę individualiose bylose dėl valstybės narės paskutinės instancijos teismo [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiojo Teismo)] teisėjo pareigų, sprendimo atrankos procedūroje, vykdomoje prieš teikiant prašymą paskirti eiti nurodyto teismo teisėjo pareigas, įsiteisėjimą ir veiksmingumą susieja su situacija, kai sprendimą dėl jungtinio visų kandidatų eiti [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiojo Teismo) teisėjo pareigas] svarstymo ir įvertinimo skundžia ne visi atrankos procedūros dalyviai, tarp kurių yra ir kandidatas, nesuinteresuotas, kad toks sprendimas būtų skundžiamas, t. y. kandidatas, dėl kurio yra pateiktas prašymas skirti jį eiti pareigas, ir tai:

- kelia pavojų teisių gynimo priemonės veiksmingumui ir kompetentingo teismo galimybei vykdyti faktinę šios atrankos procedūros kontrolę,
- esant situacijai, kai į šios procedūros sritį patenka ir tos [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiojo Teismo)] teisėjų pareigos, kurias iki šiol einančių teisėjų atžvilgiu buvo pritaikytas naujas, trumpesnis, pensinis amžius, nepalikus sprendimo dėl išėjimo į pensiją sulaukus trumpesnio pensinio amžiaus atitinkamo teisėjo diskrecijai, atsižvelgus į teisėjų nepašalinamumo principą (jei būtų pripažinta, kad tokiu būdu šiam principui buvo pakenkta) taip pat turi poveikį šios atrankos procedūros teisminės kontrolės apimčiai ir rezultatui?

2. Ar ESS 2 straipsnis, siejamas su ESS 4 straipsnio 3 dalies trečia pastraipa, 6 straipsnio 1 dalimi, Chartijos 15 straipsnio 1 dalimi, 20 straipsniu, 21 straipsnio 1 dalimi ir 52 straipsnio 1 dalimi, Direktyvos 2000/78 <...> 2 straipsnio 1 dalimi ir 2 dalies a punktu, 3 straipsnio 1 dalies a punktu ir SESV 267 straipsnio trečia pastraipa, turi būti aiškinamas taip, kad:

- teisinės valstybės principas, vienodo požiūrio principas, lygių galimybių ir vienodų sąlygų būti priimtiems į viešąją tarnybą (eiti [*Sąd Najwyższy* Aukščiausiojo Teismo]) teisėjo pareigas) principas yra pažeidžiami, kai individualiose bylose dėl šio teismo teisėjo pareigų egzistuoja teisė pateikti skundą kompetentingam teismui, o dėl pirmajame klausime nurodytos įsiteisėjimo taisyklės paskyrimas eiti laisvas [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiojo Teismo)] teisėjo pareigas gali įvykti be kompetentingo teismo vykdomos atrankos procedūros kontrolės (jeigu ji būtų inicijuota), ir tai pažeidžia teisę į veiksmingą teisinę gynybą bei teisę į lygias galimybes būti priimtiems į viešąją tarnybą ir dėl to neatitinka bendrų interesų, ir
- ar tai, kad valstybės narės institucijos, kuri turi užtikrinti teismų ir teisėjų nepriklausomumą (NTT), vykdančios procedūrą dėl [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigų, sudėtis yra formuojama taip, kad teisminės valdžios atstovus šioje institucijoje renka teisėkūros institucija, nepažeidžia institucinės pusiausvyros principo?“

Procesas Teisingumo Teisme ir papildomas prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Prašymas taikyti pagreitintą procedūrą ir pirmenybės suteikimas

- 46 Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) prašė, kad šiam jo prašymui priimti prejudicinį sprendimą būtų taikoma pagreitinta procedūra pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnį. Grįsdamas savo prašymą šis teismas nurodė, kad tokia procedūra yra pateisinama atsižvelgiant į pagrindinių bylų ir sprendimų, kuriuos jis turi priimti tose bylose, svarbą ir pobūdį.
- 47 Procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo prašymu arba išimties tvarka savo iniciatyva Teisingumo Teismo pirmininkas, išklauses teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, gali nuspręsti nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal pagreitintą procedūrą, jeigu dėl bylos pobūdžio reikia, kad ji būtų išnagrinėta greitai.
- 48 Šiuo klausimu reikia priminti, kad tokia pagreitinta procedūra yra procesinė priemonė, taikytina ypatingos skubos atvejais (2017 m. gruodžio 20 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *M. A. ir kt.*, C-661/17, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:1024, 17 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2018 m. spalio 1 d. Nutarties *Miasto Łowicz ir Prokuratura Okręgowa w Płocku*, C-558/18 ir C-563/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:923, 18 punktas).
- 49 Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos taip pat matyti, kad pagreitinta procedūra gali būti netaikoma, kai dėl bylose kilusių teisinių problemų jautrumo ir sudėtingumo sunku taikyti tokią procedūrą, ypač kai neatrodo tinkama sutrumpinti rašytinę proceso Teisingumo Teisme dalį (2020 m. balandžio 8 d. Nutarties *Komisija / Lenkija*, C-791/19 R, EU:C:2020:277, 102 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 50 Šioje byloje 2019 m. sausio 31 d. Teisingumo Teismo pirmininkas, išklauses teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, nusprendė netenkinti prašymo taikyti pagreitintą procedūrą, nes nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nenurodyta pakankamai informacijos, kad būtų nustatytos išimtinės aplinkybės, galinčios pagrįsti sprendimą kuo greičiau išnagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Iš tiesų iš nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateiktų teiginių matyti, kad pagrindinės bylos susijusios su kandidatų eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas pateiktais skundais dėl NTT nutarimų, kuriais minėti kandidatai nebuvo pasiūlyti į tas pareigas, ir kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, be kita ko, nurodė sustabdyti šių nutarimų vykdymą.
- 51 Šiomis aplinkybėmis, remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pateikta informacija ir paaiškinimais, ir tuo, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 46 punkto, šis teismas, nepateikdamas kitų paaiškinimų, tik nurodė pagrindinių bylų svarbą ir pobūdį, neatrodė, kad būtų reikėję šią bylą, kurioje keliami ypatingai opūs ir sudėtingi klausimai, spręsti kuo skubiau, siekiant pateisinti poreikį išimties tvarka nukrypti nuo prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo procedūrai taikomų įprastų procedūrinių taisyklių.
- 52 Atsakydamas į Teisingumo Teismo prašymą dėl papildomos informacijos, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas 2019 m. vasario 14 d. rašte patikslino, kad, nors buvo nurodyta sustabdyti pagrindinėse bylose nagrinėjamų nutarimų vykdymą, vis dėlto 2018 m. spalio 10 d. Respublikos Prezidentas paskyrė aštuonis naujus teisėjus, kuriuos minėtuose nutarimuose pasiūlė NTT, eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas. Tačiau šie aštuoni nauji teisėjai faktiškai nebuvo paskirti į atitinkamą *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) skyrių sudėtis, nes šių skyrių pirmininkai atsižvelgdami į abejones, kilusias dėl suinteresuotųjų asmenų skyrimo teisėtumo, ir dėl teisinio saugumo priežasčių sustabdė jų paskyrimą, kol bus priimti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo sprendimai pagrindinėse bylose.

- 53 Atsižvelgdamas į šiuos patikslinimus, Teisingumo Teismo pirmininkas 2019 m. vasario 26 d. sprendimu šioms byloms suteikė pirmenybę pagal Procedūros reglamento 53 straipsnio 3 dalį.

Papildomas prašymas priimti prejudicinį sprendimą ir rašytinės proceso dalies atnaujinimas

- 54 Pasibaigus rašytinei proceso daliai, 2019 m. birželio 26 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas priėmė sprendimą, kuriuo sustabdė bylos nagrinėjimą dėl *Prokurator Generalny* (generalinis prokuroras, Lenkija) pateikto prašymo nuspręsti, kad nereikia priimti sprendimo pagrindinėse bylose, remiantis, pirma, šio sprendimo 26 punkte nurodytu 2019 m. kovo 25 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimu ir, antra, šio sprendimo 28 punkte nurodytu 2019 m. balandžio 26 d. įstatymo 3 straipsniu.
- 55 Kiek tai susiję su minėtame 2019 m. kovo 25 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendime esančiu NTT įstatymo 44 straipsnio 1a dalies pripažinimu prieštaraujančia Konstitucijai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas mano, pirma, kad šis pripažinimas turi poveikį tik ateičiai ir jis nepažeidžia asmenų teisės į teisminę teisių gynimo priemonę, kuria, kaip yra pagrindinių bylų atveju, buvo pasinaudota iki minėto pripažinimo ir atsižvelgiant į ankstesnes faktines aplinkybes. Antra, iš to sprendimo aiškiai matyti, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) ginčijo ne patį tokios teisminės teisių gynimo priemonės poreikį, kuris, priešingai, kyla iš Konstitucijos ir paties teismo jurisprudencijos, o tik teismo, turinčio jurisdikciją nagrinėti šią teisių gynimo priemonę, nustatymą. Taigi iš minėto sprendimo matyti, kad šiuo atveju kitas teismas nei prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas bent jau turėtų turėti jurisdikciją šioje byloje.
- 56 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas nurodo, kad naujų sunkumų, su kuriais jis šiuo metu susiduria, veikiau kyla iš 2019 m. balandžio 26 d. įstatymo, kuriame, pirma, nustatyta, kad nereikia priimti sprendimo tokiose bylose, kaip nagrinėjamos pagrindinės bylos, ir, antra, panaikinta bet kokia galimybė ateityje pateikti skundus individualiose bylose, susijusiose su skyrimu eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas, užuot pavedus juos nagrinėti kitam teismui.
- 57 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo teigimu, dviejuose Teisingumo Teismui pirminiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktuose klausimuose nurodytoms Sąjungos teisės nuostatoms ir iš šių nuostatų kylančiam poreikiui, pirma, laikantis teisinės valstybės principo užtikrinti teisę į veiksmingą teisminę gynybą ir, antra, nepanaikinti šiuo prašymu inicijuoto prejudicinio bendradarbiavimo galėtų prieštarauti tokios nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis taip padidinama nacionalinės teisės normų neatitiktis minėtoms Sąjungos teisės nuostatoms.
- 58 Šiomis aplinkybėmis *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) 2019 m. birželio 26 d. nutartimi nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui papildomą prejudicinį klausimą (toliau – trečiasis klausimas), suformuluotą taip:

„Ar ESS 2 straipsnis, siejamas su ESS 4 straipsnio 3 dalies trečia pastraipa, 6 straipsnio 1 dalimi, 19 straipsnio 1 dalimi, [Chartijos] 47 straipsniu, taip pat Direktyvos 2000/78 <...> 9 straipsnio 1 dalimi ir SESV 267 straipsnio trečia pastraipa, turi būti aiškinamas taip, kad teisinės valstybės principas, teisė kreiptis į teismą ir teisė į veiksmingą teisminę apsaugą yra pažeidžiami, kai nacionalinis teisės aktų leidėjas panaikina atitinkamas nacionalinėje teisinėje sistemoje nustatytas nuostatas dėl [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiojo administracinio teismo)] jurisdikcijos ir teisės pateikti šiam teismui skundą dėl [NTT] nutarimų, be to, numato sprendimą, pagal kurį bylos dėl minėtų skundų, pradėtos ir nebaigtos nagrinėti iki numatytų pakeitimų (leidžiančių nukrypti nuostatų) įsigaliojimo dienos, turi būti nutrauktos teisės aktų nustatyta tvarka, ir tai:

- kelia pavojų teisei kreiptis į teismą, kiek tai yra susiję su minėtų [NTT] nutarimų kontrole ir atrankos procedūrų, kurias vykdančios buvo priimti nutarimai, eigos teisėtumo kontrole, ir

– esant situacijai, kai nacionalinis teismas, kuriam iš pradžių buvo teisingos minėtos bylos, sėkmingai pradėjęs minėtų [NTT] nutarimų kontrolės procedūrą, pateikė <...> Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus, taip pat kelia pavojų teisei kreiptis į teismą tiek, kiek individualioje byloje, nagrinėtoje teisme, kuriam (iš pradžių) buvo teisinga byla, iš šio teismo atimama galimybė veiksmingai inicijuoti <...> Teisingumo Teismo procesą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo ir teisė laukti jo sprendimo, ir tai kelia grėsmę lojalaus bendradarbiavimo principui?“

59 Apie šį papildomą prašymą priimti prejudicinį sprendimą buvo pranešta suinteresuotosioms šalims, taip pat buvo atnaujinta rašytinė proceso dalis, kad jos galėtų pateikti pastabas dėl trečiojo klausimo.

Prašymai atnaujinti žodinę proceso dalį

60 Apie šio sprendimo paskelbimo datą pranešus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui ir suinteresuotosioms šalims, generalinis prokuroras ir Lenkijos vyriausybė atitinkamai 2021 m. vasario 4 d. ir vasario 15 d. Teisingumo Teismo kanceliarijai pateiktais aktais paprašė atnaujinti žodinę proceso dalį.

61 Grįsdamas savo prašymą generalinis prokuroras iš esmės nurodė nesutinkąs su tam tikrais teiginiais, susijusiais su teisėjų skyrimo procedūrų teisminės kontrolės būtinumu, pateiktais generalinio advokato išvadoje; teiginiais, kuriuos generalinis prokuroras laiko abejotinais, netiksliais ir prieštarais ir kurie yra grindžiami, be kita ko, aplinkybėmis, kurios nebuvo pakankamai aptartos suinteresuotųjų šalių. Generalinio prokuroro teigimu, šioje išvadoje pateiktas vertinimas tam tikrais klausimais skiriasi nuo generalinio advokato G. Hogan išvadoje byloje *Repubblika* (C-896/19, EU:C:2020:1055) pateikto vertinimo. Galiausiai generalinis advokatas paminėjo 2020 m. gruodžio 1 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą *Guðmundur Andri Ástráðsson prieš Islandiją* (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418). Tai yra nauja faktinė aplinkybė, dėl kurios suinteresuotosios šalys negalėjo pateikti nuomonės.

62 Savo prašyme Lenkijos vyriausybė pabrėžė taip pat nesutinkanti su generalinio advokato išvada, kurioje pateiktas pernelyg platus ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos aiškinimas, be kita ko, besiskiriantis nuo aiškinimo, pateikto generalinio advokato G. Hogan išvadoje byloje *Repubblika* (C-896/19, EU:C:2020:1055) ir 2020 m. rugsėjo 10 d. Teismo pirmininko pavaduotojos Nutartyje *Taryba / Sharpston* (C-424/20 P(R), nepaskelbta Rink., EU:C:2020:705). Žodinės proceso dalies atnaujinimas taip pat leistų suinteresuotosioms šalims išdėstyti poziciją dėl galimų 2020 m. gruodžio 1 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimo *Guðmundur Andri Ástráðsson prieš Islandiją* (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418) pasekmių.

63 Šiuo klausimu reikia priminti, pirma, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statute ir Procedūros reglamente suinteresuotiesiems asmenims, nurodytiems šio statuto 23 straipsnyje, nenumatyta galimybė pateikti atsiliepimų į generalinio advokato išvadą (2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 26 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

64 Antra, pagal SESV 252 straipsnio antrą pastraipą generalinis advokatas viešame posėdyje visiškai nešališkai ir nepriklausomai teikia motyvuotą išvadą dėl bylų, kuriose pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statutą jis privalo dalyvauti. Teisingumo Teismo nesaisto nei generalinio advokato išvada, nei ją grindžiantys motyvai. Todėl suinteresuotosios šalies nesutikimas su generalinio advokato išvada, nepaisant to, kokie klausimai joje nagrinėjami, savaime negali būti motyvas, pateisinantis žodinės dalies atnaujinimą (2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 27 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 65 Tačiau pagal Procedūros reglamento 83 straipsnį Teisingumo Teismas, išklauses generalinį advokatą, gali bet kada nutarti atnaujinti žodinę proceso dalį – pirmiausia, jeigu mano, kad jam nepateikta pakankamai informacijos, arba jeigu baigus žodinę proceso dalį šalis pateikė naują faktą, kuris gali būti lemiamas Teisingumo Teismui priimant sprendimą, arba jeigu nagrinėjant bylą reikia remtis argumentu, dėl kurio šalys nepateikė nuomonės.
- 66 Tačiau šioje byloje Teisingumo Teismas, išklauses generalinį advokatą, mano, kad pasibaigus rašytinei proceso daliai ir Teisingumo Teisme surengtam posėdžiui turi visą sprendimui priimti būtina informaciją. Be to, jis pažymi, kad ši byla neturi būti nagrinėjama remiantis šalių nesvarstytu argumentu. Galiausiai jis mano, kad prašymai atnaujinti žodinę proceso dalį nenurodo jokių naujų faktinių aplinkybių, galinčių turėti įtakos sprendimui, kurį jis turi priimti šioje byloje. Šiomis aplinkybėmis nereikia atnaujinti žodinės proceso dalies.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos

- 67 Generalinio prokuroro teigimu, teisminių teisių gynimo priemonių teisėjų skyrimo procedūrų srityje problema priklauso išimtinės valstybių narių kompetencijos sričiai, nepatenkančiai į Sąjungos teisės taikymo sritį. Todėl ši sritis nepatenka į Teisingumo Teismo jurisdikciją.
- 68 Šiuo klausimu reikia priminti, pirma, kad, nors valstybių narių teisingumo sistemos organizavimas priklauso šių valstybių narių kompetencijai, vis dėlto įgyvendinamos šią kompetenciją valstybės narės turi laikytis iš Sąjungos teisės joms kylančių įpareigojimų (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 52 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija, taip pat 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 36 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Tai pasakytina, be kita ko, apie nacionalines teisės nuostatas, susijusias su esminėmis sąlygomis ir procedūrinėmis taisyklėmis, reglamentuojančiomis sprendimų dėl teisėjų skyrimo priėmimą, ir prireikus – nuostatas, susijusias su teismine kontrole, taikytina vykdant tokias skyrimo procedūras (šiuo klausimu žr. 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo drausmės bylą kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 134–139 ir 145 punktus; toliau – Sprendimas *A. K. ir kt.*).
- 69 Antra, tokie generalinio prokuroro prieštaravimai iš esmės susiję su pačia Sąjungos teisės nuostatų, nurodytų šio sprendimo 1 punkte, taikymo sritimi, taigi ir šių nuostatų aiškinimu. Toks aiškinimas akivaizdžiai priklauso Teisingumo Teismo jurisdikcijai pagal SESV 267 straipsnį (pagal analogiją žr. Sprendimo *A. K. ir kt.* 74 punktą).
- 70 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Teisingumo Teismas turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl šių prašymų priimti prejudicinį sprendimą.

Dėl trečiojo klausimo

- 71 Trečiuoju klausimu, kurį reikia nagrinėti pirmiausia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar, pirma, kartu vertinamos ESS 2 straipsnio, 4 straipsnio 3 dalies trečios pastraipos, 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, Chartijos 47 straipsnio ir Direktyvos 2000/78 9 straipsnio 1 dalies nuostatos ir, antra, SESV 267 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiami nacionalinės teisinės sistemos pakeitimai, dėl kurių, pirma, nacionalinis teismas netenka jurisdikcijos kaip pirmoji ir galutinė instancija spręsti dėl skundų, kuriuos kandidatai eiti teisėjų pareigas tokia teisme, kaip *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), pateikė dėl tokios institucijos, kaip NTT, nutarimų Respublikos Prezidentui nesiūlyti jų kandidatūrų, tačiau siūlyti kitų

asmenų kandidatūras, kad jie būtų paskirti eiti minėtas pareigas, ir kurie, antra, nustato, kad nereikia priimti sprendimo dėl tokių skundų, jeigu jie dar nebaigti nagrinėti, panaikinant galimybę tęsti jų nagrinėjimą arba dar kartą juos pateikti, ir dėl kurių, trečia, šis nacionalinis teismas netenka galimybės gauti atsakymą į prejudicinius klausimus, kuriuos jis pateikė Teisingumo Teismui. Jei taip, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį šis teismas privalo netaikyti šių pakeitimų, todėl ir toliau prisiimti anksčiau turėtą jurisdikciją nagrinėti ginčus, dėl kurių į jį buvo kreiptasi prieš priimant minėtus pakeitimus.

Dėl trečiojo klausimo priimtinum

- 72 Visų pirma, generalinis prokuroras ir Lenkijos vyriausybė mano, kad trečiasis klausimas yra nepriimtinas, nes atsakymas į jį „nėra būtinas sprendimui priimti“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį, nes pagrindinės bylos, kuriose prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų priimti tokį sprendimą, yra nutrauktos.
- 73 Iš tiesų NTT įstatymo 44 straipsnio 1a dalis, kuria iki šiol buvo grindžiama prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo jurisdikcija nagrinėti pagrindines bylas, buvo galutinai panaikinta *erga omnes* 2019 m. kovo 25 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimu, kuriame nurodyta, kad pagal šią nuostatą pradėti teismo procesai turi būti nutraukti. Vėliau pagal 2019 m. balandžio 26 d. įstatymo 3 straipsnį šie procesai buvo visiškai nutraukti. Be to, bet koks tolesnis tokių skundų nagrinėjimas kitame teisme ar pakartotinis jų teikimas draudžiamas pagal NTT įstatymo su pakeitimais, padarytais 2019 m. balandžio 26 d. įstatymu, 44 straipsnio 1 dalį.
- 74 Šiuo klausimu reikia priminti, pirma, kiek tai konkrečiai susiję su 2019 m. balandžio 26 d. įstatymo 3 straipsnyje įtvirtinta norma, kad Teisingumo Teismas dėl panašių nacionalinių nuostatų jau yra nusprendęs, jog tokios nuostatos, nesant prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismui pateikusių teismo sprendimo dėl pagrindinės bylos nutraukimo ar dėl pagrindo priimti joje sprendimą nebuvimo, iš principo negali paskatinti Teisingumo Teismo padaryti išvadą, kad jis nebeturi pagrindo priimti sprendimo dėl jam pateiktų prejudicinių klausimų (Sprendimo *A. K. ir kt.* 102 punktą).
- 75 Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad jis pripažįsta gavęs pagal SESV 267 straipsnį pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kol tokį prašymą pateikęs teismas jo neatsiima (šiuo klausimu žr. 1978 m. kovo 9 d. Sprendimo *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, 10 punktą).
- 76 Antra, reikia pažymėti, kad trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris, be kita ko, nusprendė sustabdyti prašymo pripažinti, kad nereikia priimti sprendimo pagrindinėse bylose, nagrinėjimą, konkrečiai siekia išsiaiškinti, ar iš 2019 m. balandžio 26 d. įstatymo kylantys norminiai pakeitimai atitinka Sąjungos teisę ir, darant prielaidą, kad taip nėra, ar pagal Sąjungos teisę jis gali neatsižvelgti į šiuos pakeitimus, todėl atmesti tokį prašymą ir tęsti šių ginčų nagrinėjimą.
- 77 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad atsakymas į trečiąjį klausimą yra būtinas tam, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis iš šio atsakymo padarytomis išvadomis, galėtų priimti sprendimus, nuo kurių priklausys pagrindinių bylų baigtis, todėl generalinės prokuratūros ir Lenkijos vyriausybės prieštaravimai turi būti atmesti.
- 78 Antra, Lenkijos vyriausybė tvirtina, kad trečiasis klausimas yra nepriimtinas, nes Sąjungos kompetencijos nebuvimas teisėjų skyrimo procedūrų valstybėse narėse klausimais neleidžia Sąjungos teisės aiškinti taip, kad ji įpareigoja valstybes nares suteikti kandidatams eiti teisėjo pareigas teisę apskūsti sprendimą neskirti jų į šias pareigas, nes tokios teisės apskūsti buvimas ar nebuvimas neturi įtakos užbaigus atitinkamą skyrimo procedūrą faktiškai paskirtų teisėjų nepriklausomumui. Toks sprendimas, kurį Teisingumo Teismo prašoma priimti šioje byloje, turėtų norminį, o ne aiškinamąjį poveikį, nes juo būtų suteikta galimybė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui

priimti sprendimą pagrindinėse bylose, nepaisant to, kad nėra visuotinai taikomų teisėtų nuostatų, kuriomis jam būtų suteikta jurisdikcija šioje srityje. Tokia pasekmė prieštarautų ESS 4 straipsnio 2 daliai, pagal kurią reikalaujama, kad Sąjunga gerbtų nacionalinių valstybių narių savitumą, neatsiejama nuo jų konstitucinių struktūrų, ir pakenktų *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas), kuris nuostatą, kuria grindžiama prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo jurisdikcija, pripažino prieštaraujančia Konstitucijai, nepriklausomumui.

- 79 Šiuo klausimu, pirma, šio sprendimo 68 punkte jau buvo priminta, kad įgyvendindamos savo kompetenciją, be kita ko, susijusią su nacionalinių normų, reglamentuojančių teisėjų skyrimo procedūrą, priėmimu, valstybės narės privalo laikytis iš Sąjungos teisės joms kylančių įpareigojimų.
- 80 Antra, reikia konstatuoti, kad Lenkijos vyriausybės pateikti argumentai iš esmės susiję su Sąjungos teisės nuostatų, dėl kurių pateiktas trečiasis klausimas, taikymo sritimi ir aiškinimu, taip pat galimu šių nuostatų poveikiu, visų pirma atsižvelgiant į šios teisės viršenybę. Taigi tokie su pateikto klausimo esme susiję argumentai iš esmės negali lemti šio klausimo nepriimtimumo.
- 81 Be to, sprendimas, kuriame Teisingumo Teismas patvirtina, kad pagal Sąjungos teisę prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi pareigą netaikyti nagrinėjamų nacionalinės teisės normų ir toliau išlaikyti anksčiau jam priskirtą jurisdikciją, šiam teismui yra privalomas, ir tam negalės užkirsti kelio net konstitucinio lygmens vidaus nuostatos (pagal analogiją žr. Sprendimo *A. K. ir kt.* 112 punktą).
- 82 Trečia, generalinis prokuroras mano, kad, priešingai, nei reikalaujama pagal Procedūros reglamento 94 straipsnį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodė ryšio, kuris, jo manymu, egzistuoja tarp pagrindinėse bylose taikytinų nacionalinės teisės nuostatų ir Sąjungos teisės nuostatų, kurias jis prašo išaiškinti. Konkrečiai kalbant, šis teismas nenagrinėja, ar ir kaip reikėtų nustatyti valstybės narės pareigą užtikrinti pagrindinėse bylose nagrinėjamų siūlymų dėl skyrimo teisminę kontrolę. Vienintelė galimybė netaikyti 2019 m. balandžio 26 d. įstatymo 3 straipsnio šiuo klausimu yra nereikšminga, nes net ir šiuo atveju bet kokia galimybė šiam teismui priimti sprendimą dėl ginčų esmės taptų neįmanoma dėl 2019 m. kovo 25 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimo.
- 83 Vis dėlto šiuo klausimu reikia konstatuoti, primenant tai, kas jau buvo pažymėta šio sprendimo 81 punkte, kad iš šio sprendimo 26–28 ir 54–57 punktuose nurodytų aplinkybių matyti, jog papildomame prašyme priimti prejudicinį sprendimą yra visa būtina informacija, be kita ko, susijusi su 2019 m. kovo 25 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimu, kad Teisingumo Teismas galėtų priimti sprendimą dėl trečiojo klausimo.
- 84 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, trečiasis klausimas yra priimtinas.

Dėl esmės

– *Dėl Direktyvos 2000/78 ir Chartijos 47 straipsnio*

- 85 Pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip tvirtina NTT, generalinis prokuroras, Lenkijos vyriausybė ir Europos Komisija, Direktyva 2000/78 – būtent jos 9 straipsnio 1 dalis – pagrindinėse bylose netaikoma.
- 86 Iš tiesų, kaip matyti iš minėtos direktyvos 1 straipsnio ir 2 straipsnio 1 dalies, ji susijusi tik su diskriminacija užimtumo ir profesinėje srityje dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos. Iš nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išdėstytų teiginių neatrodo, kad pagrindinės bylos būtų susijusios su skirtingu vertinimu, grindžiamu vienu iš šių pagrindų. Šiuo klausimu vienintelis skirtingas vertinimas, galintis būti susijęs su pareiškėjais

pagrindinėse bylose, kurį nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, yra susijęs su aplinkybe, kad normos, taikytinos teisminei teisių gynimo priemonėms dėl NTT nutarimų, kuriais Respublikos Prezidentui siūlomas kandidatas skirti eiti teisėjo pareigas, skiriasi, nelygu, ar šie nutarimai susiję su skyrimu eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas, ar kito teismo teisėjo pareigas.

- 87 Be to, kalbant apie Chartijos 47 straipsnį, reikia priminti, kad šia nuostata, kurioje dar kartą patvirtintas veiksmingos teisminės gynybos principas, įtvirtinta, jog bet kuris asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, buvo pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynimą teisme (šiuo klausimu žr. 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, 55 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 88 Taigi šios teisės pripažinimas konkrečiu atveju, kaip matyti iš Chartijos 47 straipsnio pirmos pastraipos, reiškia, kad asmuo, kuris ja remiasi, remiasi ir Sąjungos teisės užtikrinamomis teisėmis ar laisvėmis (2020 m. spalio 6 d. Sprendimas *Liuksemburgo valstybė (Teisminė apsauga nuo prašymo suteikti informaciją mokesčių teisės srityje)*, C-245/19 ir C-246/19, EU:C:2020:795, 55 punktas).
- 89 Iš nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateiktos informacijos nematyti, kad pagrindinėse bylose siekiama pripažinti teisę, kuri pareiškėjams suteikta pagal Sąjungos teisės nuostatą. Konkrečiai kalbant, kaip nurodyta šio sprendimo 85 ir 86 punktuose, Direktyvos 2000/78 nuostatos netaikomos pagrindinėms byloms, todėl šiomis nuostatomis taip pat negalima pagrįsti Chartijos, būtent jos 47 straipsnio, taikymo šių bylų kontekste.

– Dėl SESV 267 straipsnio ir ESS 4 straipsnio 3 dalies

- 90 Kalbant apie SESV 267 straipsnį, reikia priminti, kad šioje nuostatoje numatyta prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo procedūra yra Sutartyse įtvirtintos teismų sistemos kertinis akmuo; šia procedūra užmezgant dialogą tarp Teisingumo Teismo ir valstybių narių teismų teisėjų siekiama užtikrinti vienodą Sąjungos teisės aiškinimą ir kartu – jos nuoseklumą, visišką veiksmingumą, autonomiją ir galiausiai savitą Sutartimis sukurtos teisės pobūdį (2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonės 2/13, EU:C:2014:2454, 176 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2018 m. spalio 24 d. Sprendimo *XC ir kt.*, C-234/17, EU:C:2018:853, 41 punktas).
- 91 Pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją SESV 267 straipsniu nacionaliniams teismams suteikiama plačiausia galimybė kreiptis į Teisingumo Teismą, jei jie mano, kad nagrinėjamoje byloje kyla klausimų, kuriuos norint išspręsti reikia išsiaiškinti Sąjungos teisės nuostatas, kurios yra svarbios sprendžiant jiems pateiktą ginčą, ar įvertinti jų galiojimą (2010 m. spalio 5 d. Sprendimo *Elchinov*, C-173/09, EU:C:2010:581, 26 punktas ir 2018 m. spalio 24 d. Sprendimo *XC ir kt.*, C-234/17, EU:C:2018:853, 42 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 92 Be to, kalbant apie teismą, kaip antai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti apskundžiami, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnio trečią pastraipą, pažymėtina, kad ši galimybė tampa pareiga kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, išskyrus Teisingumo Teismo jurisprudencijoje pripažintą išimtį (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 32 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir Sprendimo *A. K. ir kt.* 103 punktą).
- 93 Kaip matyti iš suformuotos jurisprudencijos, nacionalinės teisės norma negali kliudyti nacionaliniam teismui pasinaudoti šia galimybe arba įvykdyti šią pareigą, kurios iš esmės neatsiejamos nuo SESV 267 straipsnyje nustatytos nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo sistemos ir teismo, kuriam pavesta taikyti Sąjungos teisę, funkcijų, pagal šią nuostatą patikėtų nacionaliniams teismams (šiuo klausimu žr. Sprendimo *A. K. ir kt.* 103 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Siekiant užtikrinti šios galimybės ir pareigos veiksmingumą, nacionalinis teismas taip

- pat turi turėti galimybę neatsiimti prašymo priimti prejudicinį sprendimą po to, kai jis buvo pateiktas (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny, C-558/18 ir C-563/18*, EU:C:2020:234, 58 punktą).
- 94 Be to, nacionalinė norma, kuri gali lemti tokią situaciją, kai nacionalinis teisėjas, be kita ko, pasirinkęs nepateikti Teisingumo Teismui prejudicinių klausimų, siekdamas išvengti nušalinimo, pažeidžia SESV 267 straipsnyje pripažintas nacionalinių teismų prerogatyvas ir atitinkamai kenkia Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo, numatyto pagal kreipimosi dėl prejudicinio sprendimo mechanizmą, veiksmingumui (šiuo klausimu žr. 2016 m. liepos 5 d. Sprendimo *Ognyanov, C-614/14*, EU:C:2016:514, 25 punktą).
- 95 Todėl, nors iš esmės valstybei narei leidžiama, pavyzdžiui, keisti savo vidaus jurisdikcijos pasidalijimo taisykles, o tai gali lemti, kad išnyksta teisinis pagrindas, kuriuo grindžiama nacionalinio teismo, pateikusio Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, jurisdikcija, arba priimti esmines normas, dėl kurių byla, kurioje pateiktas toks prašymas priimti prejudicinį sprendimą, vėliau netektų dalyko, vis dėlto valstybė narė negali, nepažeisdama SESV 267 straipsnio, siejamo su ESS 4 straipsnio 3 dalies trečia pastraipa, pakeisti savo nacionalinės teisės aktų taip, kad tai turėtų konkrečių pasekmių – neleisti neatsiimti Teisingumo Teismui pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą ir taip užkirsti kelią Teisingumo Teismui priimti sprendimus dėl tokių prašymų, taip pat panaikinti bet kokią nacionalinio teismo galimybę vėl teikti panašius prašymus ateityje.
- 96 Būtent prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės priimti galutinį sprendimą dėl to, ar taip yra šiuo konkrečiu atveju. Reikia priminti, kad pagal SESV 267 straipsnį Teisingumo Teismas turi įgaliojimus ne taikyti Sąjungos teisės nuostatas konkrečiam atvejui, o tik priimti sprendimą dėl Sutarčių ir Sąjungos institucijų priimtų teisės aktų aiškinimo. Vis dėlto pagal suformuotą jurisprudenciją Teisingumo Teismas, remdamasis šiame straipsnyje įtvirtintu teismų bendradarbiavimu ir atsizvelgdamas į bylos medžiagą, gali nacionaliniam teismui pateikti Sąjungos teisės išaiškinimo gaires, kurios jam galėtų būti naudingos vertinant vienos ar kitos šios teisės nuostatos poveikį (2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *CHEZ Razpredelenie Bulgaria, C-83/14*, EU:C:2015:480, 71 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija ir Sprendimo *A. K. ir kt.* 132 punktą).
- 97 Šiuo klausimu, pirma, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad 2019 m. balandžio 26 d. įstatymo 3 straipsniu, kuriame nustatyta, kad nereikia priimti sprendimo dėl skundų, kaip antai nagrinėjamų pagrindinėse bylose, ir NTT įstatymo (jo redakcija įsigaliojus 2019 m. balandžio 26 d. įstatymui) 44 straipsnio 1 dalimi, pagal kurią tokie skundai negali būti teikiami ateityje, atrodo, neleidžiama prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teismui neatsiimti Teisingumo Teismui pateikto prašymo ir taip užkertamas kelias Teisingumo Teismui priimti sprendimą dėl tokio prašymo, taip pat atmetama bet kokia galimybė nacionaliniam teismui ateityje teikti prašymus dėl klausimų, panašių į tuos, kurie buvo išdėstyti minėtame prašyme.
- 98 Antra, kalbant apie aplinkybes, kurioms susiklosčius šios nuostatos buvo priimtos, galima paminėti įvairią Teisingumo Teismo nagrinėjamos bylos medžiagoje esančią informaciją.
- 99 Pirma, reikia priminti, kad Lenkijos teisės aktų leidėjas neseniai jau priėmė norminio pobūdžio priemonę, pagal kurią nereikia priimti sprendimo kitose nacionalinio teismo nagrinėjamosiose bylose, kuriose taip pat nagrinėjama, kaip laikomasi Sąjungos teisės nuostatų, susijusių su teismų nepriklausomumu, vykdančias teisėkūros reformas, turinčias poveikį Lenkijos teismų sistemai, net jei šiose bylose Teisingumo Teismui taip pat buvo pateikti prejudiciniai klausimai dėl tokio laikymosi (šiuo klausimu žr. Sprendimo *A. K. ir kt.* 90 ir 102–104 punktus).
- 100 Antra, iš Teisingumo Teismo turimos informacijos matyti, kad Lenkijos valdžios institucijos neseniai sustiprino pastangas, kuriomis siekiama suvaldyti prašymų priimti prejudicinį sprendimą dėl Lenkijos teismų nepriklausomumo teikimą Teisingumo Teismui arba Lenkijos teismų sprendimų, kuriais tokie prašymai buvo pateikti, ginčijimą.

- 101 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Lenkijos teismai, kurie kreipėsi į Teisingumo Teismą su prašymais priimti prejudicinį sprendimą bylose, kuriose priimtas 2020 m. kovo 26 d. Sprendimas *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny* (C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234), nurodė, kad dėl dviejų šiuos prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teisėjų buvo pradėtas tyrimas, po kurio jiems galėjo būti taikoma drausminė procedūra, be kita ko, susijusi su galimu įgaliojimų viršijimu, įvykdytu jiems pateikus minėtus prašymus priimti prejudicinį sprendimą (2020 m. kovo 26 d. Sprendimas *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 20 ir 21 punktai).
- 102 Be to, *Rzecznik Praw Obywatelskich* (Ombudsmenas, Lenkija) šioje byloje nurodė, kad 2018 m. spalio 5 d. generalinis prokuroras, kuris taip pat vykdo teisingumo ministro pareigas, kreipėsi į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) su skundu dėl SESV 267 straipsnio neatitikties Konstitucijai pripažinimo, kiek šia nuostata Lenkijos teismams leidžiama kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymais priimti prejudicinį sprendimą dėl teismų sistemos struktūros ir organizavimo bei procesų eigos nacionaliniuose teismuose.
- 103 Trečia, kalbant apie Lenkijos vyriausybės argumentą, kad 2019 m. balandžio 26 d. įstatymo priėmimas buvo tik 2019 m. kovo 25 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimo, kuriuo šis paskelbė NTT įstatymo 44 straipsnio 1a dalį, kuria grindžiama prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo jurisdikcija nagrinėti skundus, kaip antai nagrinėjamus pagrindinėse bylose, prieštaraujančia Konstitucijai, pasekmė, pažymėtina, kad iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo, atsakingo už nacionalinės teisės aiškinimą prejudicinio sprendimo priėmimo procese, nurodytų aplinkybių matyti, jog *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) minėtame sprendime nurodė, kad iš Konstitucijos 45 ir 60 straipsnių bei atitinkamos jo jurisprudencijos kylantis poreikis numatyti skyrimo eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas procedūrų teisminę kontrolę išlieka visapusiškas.
- 104 Be to, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, priešingai, nei nurodyta 2019 m. kovo 25 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendime, neleidamas, kad teisės subjektų skundai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėse bylose, galėtų būti išspręsti teisme, kuriam jie galėjo būti perduoti arba kuriame suinteresuotieji asmenys galėjo juos pateikti iš naujo, Lenkijos teisės aktų leidėjas, be kita ko, galutinai panaikino bet kokią esamą ar būsimą Teisingumo Teismo galimybę išnagrinėti tokius klausimus, kokie jam buvo pateikti šioje byloje.
- 105 Ketvirta, ir kaip dar kartą pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, 2019 m. balandžio 26 d. įstatyme numatytas bet kokios galimybės apskūsti NTT nutarimus, kuriuose Respublikos Prezidentui pasiūlyti kandidatai eiti teisėjo pareigas, panaikinimas susijęs tik su šios institucijos nutarimais dėl *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigų, t. y. būtent tokiais nutarimais, kaip nagrinėjami pagrindinėse bylose, dėl kurių *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) pateikė Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą. NTT nutarimai, kuriais kandidatus siūloma paskirti į visas kitas teisėjų darbo vietas Lenkijoje, savo ruožtu yra teisminės kontrolės objektas.
- 106 Šio sprendimo 99–105 punktuose nurodyta informacija ir argumentai gali pateikti įrodymų, kurie dėl savo konvergencijos, taigi ir sistemiškumo, gali padėti išsiaiškinti kontekstą, kuriam esant Lenkijos teisės aktų leidėjas priėmė 2019 m. balandžio 26 d. įstatymą. Kaip buvo priminta šio sprendimo 96 punkte, galutinis faktinių aplinkybių įvertinimas, atsižvelgiant į dialogo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą kontekstą, tenka tik prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kuris turi galutinai įvertinti, ar ši ir visa kita reikšminga informacija, kurią jis prirėikus turėtų žinoti šiuo klausimu, leidžia manyti, kad šio įstatymo priėmimas turėjo konkrečių pasekmių, t. y. neleido prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui neatsiimti pateiktų prašymų, kaip antai prašymų, kurie šiuo atveju buvo iš pradžių pateikti Teisingumo Teismui, ir taip užkirto kelią Teisingumo Teismui priimti sprendimą dėl tokių prašymų ir nepaliko jokios galimybės nacionaliniam teismui ateityje vėl teikti prejudicinius klausimus, panašius į nurodytuosius pirminiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą šioje byloje.

107 Jei minėtas teismas padarytų šią išvadą, reikėtų konstatuoti, kad tokie teisės aktai pažeidžia ne tik SESV 267 straipsnyje pripažintas nacionalinių teismų prerogatyvas ir Teisingumo Teismo bei nacionalinių teismų bendradarbiavimo, numatyto pagal kreipimosi dėl prejudicinio sprendimo mechanizmą, veiksmingumą (šiuo klausimu žr. 2016 m. liepos 5 d. Sprendimo *Ognyanov*, C-614/14, EU:C:2016:514, 25 punktą), bet ir užduotį, kurią Teisingumo Teismas turi pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą – užtikrinti, kad aiškinant ir taikant Sutartis būtų laikomasi teisės normų, taip pat ESS 4 straipsnio 3 dalies trečią pastraipą.

– Dėl ESS 2 straipsnio ir 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos

108 Pagal ESS 19 straipsnį, kuriame nustatyta konkreti ESS 2 straipsnyje numatytos teisinės valstybės vertybės išraiška, nacionaliniai teismai ir Teisingumo Teismas turi pareigą užtikrinti visapusišką Sąjungos teisės taikymą visose valstybėse narėse, taip pat teisės subjektams pagal šią teisę suteikiamą teisminę apsaugą (2019 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Bendrosios kompetencijos teismų nepriklausomumas)*, C-192/18, EU:C:2019:924, 98 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

109 Kaip nurodyta ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, siekdamos šio tikslo valstybės narės turi nustatyti teisių gynimo priemonių ir procedūrų sistemą, kad užtikrintų teisės subjektams jų teisės į veiksmingą teisminę apsaugą Sąjungos teisei priklausančiose srityse laikymąsi (šiuo klausimu žr. 2019 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Bendrosios kompetencijos teismų nepriklausomumas)*, C-192/18, EU:C:2019:924, 99 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

110 Kaip matyti iš suformuotos jurisprudencijos, Sąjungos teisėje teisės subjektams numatytas veiksmingos teisminės apsaugos principas, į kurį daroma nuoroda ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kylantis iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, kuris yra įtvirtintas 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 ir 13 straipsniuose ir patvirtintas Chartijos 47 straipsnyje (2019 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Bendrosios kompetencijos teismų nepriklausomumas)*, C-192/18, EU:C:2019:924, 100 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

111 Kalbant apie ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos dalykinę taikymo sritį, reikia priminti, kad ši nuostata taikoma „Sąjungos teisei priklausančiose srityse“ neatsižvelgiant į aplinkybes, kuriomis valstybės narės įgyvendina šią teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį (2019 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Bendrosios kompetencijos teismų nepriklausomumas)*, C-192/18, EU:C:2019:924, 101 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

112 Pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą kiekviena valstybė narė turi, be kita ko, užtikrinti, kad institucijos, priskirtos prie jos teisių gynimo priemonių Sąjungos teisei priklausančiose srityse sistemos kaip „teismai“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, ir dėl to galinčios priimti sprendimus dėl Sąjungos teisės taikymo ar aiškinimo, atitiktų veiksmingos teisminės apsaugos reikalavimus (2019 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Bendrosios kompetencijos teismų nepriklausomumas)*, C-192/18, EU:C:2019:924, 103 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

113 Kalbant apie pagrindines bylas, reikia priminti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nagrinėja skundus, kuriais kandidatai eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) civilinių ir baudžiamųjų bylų skyrių teisėjų pareigas ginčija NTT nutarimus atmesti jų kandidatūras ir pateikti Respublikos Prezidentui kitus kandidatus, kad jie būtų paskirti eiti šias pareigas.

114 Šiuo klausimu visų pirma neginčijama, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), būtent jo civilinių ir baudžiamųjų bylų skyriai, gali priimti sprendimą dėl klausimų, susijusių su Sąjungos teisės taikymu ar aiškinimu, ir kad pagal Sąjungos teisę jie priskirti prie Lenkijos teisių gynimo priemonių „Sąjungos teisei priklausančiose srityse“ sistemos kaip „teismai“, kaip tai suprantama pagal ESS 19 straipsnio

- 1 dalies antrą pastraipą, todėl šie skyriai turi atitikti veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 56 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 115 Antra, reikia priminti, jog siekiant užtikrinti, kad tokios institucijos galėtų garantuoti veiksmingą teisminę apsaugą, kaip reikalaujama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, itin svarbu, kad jos išliktų nepriklausomos, kaip tai patvirtinta Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje, kurioje, be kitų su pagrindine teise į veiksmingą gynybą susijusių reikalavimų, numatytas reikalavimas užtikrinti teisę į tai, kad būtų išnagrinėtų „nepriklausomas“ teismas (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 57 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 116 Kaip ne kartą pabrėžė Teisingumo Teismas, šis teismų nepriklausomumo reikalavimas, kuris yra neatsiejamas nuo teismo paskirties, yra teisės į veiksmingą teisminę apsaugą ir pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą esmė, o ši teisė ypač svarbi, nes yra visų teisių, kurias teisės subjektai turi pagal Sąjungos teisę, apsaugos ir valstybių narių bendrų vertybių, nurodytų ESS 2 straipsnyje, tarp jų teisinės valstybės vertybės, išsaugojimo garantas (2019 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Bendrosios kompetencijos teismų nepriklausomumas)*, C-192/18, EU:C:2019:924, 106 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 117 Remiantis suformuota jurisprudencija, norint užtikrinti pagal Sąjungos teisę reikalaujamas nepriklausomumo ir nešališkumo garantijas būtina, kad egzistuotų taisyklės, be kita ko, dėl teismo sudėties, jo narių skyrimo, įgaliojimų trukmės ir nusišalinimo, nušalinimo ir atšaukimo priežasčių, kad teisės subjektams nekiltų jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar teismui nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl jo neutralumo, kai susikerta interesai (Sprendimo *A. K. ir kt.* 123 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 118 Vadovaujantis valdžių padalijimo principu, būdingu teisinės valstybės veikimui, visų pirma turi būti užtikrintas teismų nepriklausomumas nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios (Sprendimo *A. K. ir kt.* 124 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 119 Šiuo aspektu svarbu, kad teisėjai būtų apsaugoti nuo išorinės įtakos ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jų nepriklausomumui. Šio sprendimo 117 punkte paminėtos taisyklės pirmiausia turi leisti užkirsti kelią ne tik bet kokiai tiesioginei įtakai, daromai teikiant nurodymus, bet ir netiesioginei įtakai, galinčiai pakreipti atitinkamų teisėjų sprendimus kuria nors linkme (Sprendimo *A. K. ir kt.* 125 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 120 Trečia, reikia priminti, kad šioje byloje pateikti klausimai dėl ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos išaiškinimo iš esmės susiję su siekiu sužinoti, ar ši nuostata gali kelti poreikį, esant ypatingoms aplinkybėms, būdingoms *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų skyrimo procedūrai, išlaikyti teisminę NTT nutarimų, kaip antai nagrinėjamų pagrindinėse bylose, kontrolę ir, jei taip, kokiomis sąlygomis tokia kontrolė turėtų būti vykdoma.
- 121 Kaip priminta šio sprendimo 117 punkte, norint užtikrinti pagal Sąjungos teisę reikalaujamas nepriklausomumo ir nešališkumo garantijas būtina, kad egzistuotų taisyklės, be kita ko, dėl teisėjų skyrimo.
- 122 Dėl sąlygų, kuriomis priimami sprendimai skirti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjus, Teisingumo Teismas jau turėjo progą patikslinti, kad vien dėl to, kad atitinkamus teisėjus paskyrė Respublikos Prezidentas, jie netapo nuo jo priklausomi ir negali kilti abejonių dėl jų nešališkumo, jeigu po paskyrimo suinteresuotiesiems asmenims nedaroma jokie spaudimo ir vykdydami savo pareigas jie negauna jokių nurodymų (Sprendimo *A. K. ir kt.* 133 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 123 Vis dėlto Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad būtina įsitikinti, jog minėtų sprendimų dėl skyrimo materialinės sąlygos ir procedūrinės taisyklės yra tokios, kad teisės subjektams negalėtų kilti jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar atitinkamiems teisėjams po jų paskyrimo nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl šių teisėjų neutralumo, kai susikerta interesai, ir kad šiuo tikslu svarbu, kad tos sąlygos ir taisyklės būtų suformuluotos taip, jog atitiktų šio sprendimo 119 punkte primintus reikalavimus (Sprendimo *A. K. ir kt.* 134 ir 135 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).
- 124 Pažymėjęs, kad pagal Konstitucijos 179 straipsnį *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjus skiria Respublikos Prezidentas, remdamasis NTT, t. y. institucijos, kuriai pagal Konstitucijos 186 straipsnį yra pavesta užtikrinti teismų ir teisėjų nepriklausomumą, siūlymu, Teisingumo Teismas Sprendimo *A. K. ir kt.* 137 punkte nurodė, kad tokios institucijos dalyvavimas teisėjų skyrimo procedūroje iš esmės gali prisidėti prie jos objektyvumo užtikrinimo, apribojant Respublikos Prezidento diskreciją įgyvendinant jam šioje srityje suteiktus įgaliojimus.
- 125 Tačiau minėto sprendimo 138 punkte Teisingumo Teismas nurodė, kad taip būtų tik tuo atveju, jei pati ši institucija būtų gana nepriklausoma nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių ir nuo institucijos, kuriai ji turi pateikti siūlymą dėl skyrimo.
- 126 Šiuo klausimu svarbu pažymėti, kad, kaip pabrėžė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pagal Konstitucijos 179 straipsnį aktas, kuriuo NTT siūlo kandidatą skirti eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas, yra būtina sąlyga, kad tokį kandidatą eiti tokias pareigas galėtų paskirti Respublikos Prezidentas. Taigi NTT vaidmuo šioje skyrimo procedūroje yra lemiamas.
- 127 Tokiomis aplinkybėmis tai, kiek NTT yra nepriklausoma nuo Lenkijos įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių, kai vykdo jai pavestas pareigas, gali būti svarbu vertinant, ar jos atrinkti teisėjai atitiks nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimus, kylančius iš Sąjungos teisės (šiuo klausimu žr. Sprendimo *A. K. ir kt.* 139 punktą).
- 128 Be to, Sprendimo *A. K. ir kt.* 145 punkte Teisingumo Teismas pabrėžė, kad atliekant šį vertinimą ir atsižvelgiant į tai, kad Respublikos Prezidento sprendimams dėl *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų skyrimo negali būti taikoma teisminė kontrolė, taip pat gali būti svarbu tai, kaip apibrėžta skundo, kurį galima pateikti dėl NTT nutarimo dėl siūlymų skirti eiti šio teismo teisėjo pareigas, apimtis ir, be kita ko, tai, ar toks skundas leidžia užtikrinti veiksmingą teisminę tokių nutarimų kontrolę, apimančią bent jau įgaliojimų viršijimo ar piktnaudžiavimo jais, teisės klaidos ar akivaizdžios vertinimo klaidos nebuvimo patikrinimą.
- 129 Taigi, nors galimas galimybės pasinaudoti teismine teisių gynimo priemone nebuvimas skyrimo eiti nacionalinio Aukščiausiojo Teismo teisėjo pareigas procedūroje tam tikrais atvejais gali nekelti problemų, atsižvelgiant į iš Sąjungos teisės, visų pirma ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, kylančius reikalavimus, kitaip yra tuo atveju, kai visi svarbūs elementai, apibūdinantys tokią procedūrą, atsižvelgiant į atitinkamas nacionalines teises ir faktines aplinkybes, ir visų pirma sąlygos, kuriomis staiga apribojamos iki tol egzistavusios teisminės teisių gynimo priemonės galimybės, gali teisės subjektams sukelti sisteminio pobūdžio abejonių dėl teisėjų, paskirtų pasibaigus šiai procedūrai, nepriklausomumo ir nešališkumo.
- 130 Kaip matyti iš Sprendimo *A. K. ir kt.*, taip gali būti visų pirma tuo atveju, kai, remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytais vertinimo kriterijais, pateiktais šio sprendimo 43 punkte, paaiškėja, kad tokios institucijos, kaip NTT, nepriklausomumas nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios yra abejotinas.
- 131 Sprendimo *A. K. ir kt.* 143 ir 144 punktuose Teisingumo Teismas jau nurodė, kad iš aplinkybių, į kurias reikia atsižvelgti vertinant tokios institucijos, kaip NTT, atitiktį nepriklausomumo reikalavimui, svarbios yra šios: pirma, tai, kad naujos sudėties NTT buvo sudaryta sutrumpinus pareigas ėjusių buvusių šios institucijos narių ketverių metų kadenciją; antra, tai, kad penkiolika NTT narių iš teisėjų

- tarpo anksčiau rinko jų kolegos, o dabar juos renka Lenkijos įstatymų leidžiamosios valdžios institucija; trečia, tai, kad skiriant kai kuriuos naujos sudėties NTT narius galbūt buvo padaryta pažeidimų; taip pat, ketvirta, tai, kaip ši institucija vykdo savo Konstitucinę Teismų ir teisėjų nepriklausomumo sergėtojos užduotį ir kaip naudojasi savo įvairiais įgaliojimais. Tokiomis aplinkybėmis atliekant minėtą vertinimą taip pat gali būti atsižvelgiama į galimą ypatingų ryšių tarp NTT narių ir Lenkijos vykdomosios valdžios, kaip antai nurodytų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo ir paminėtų šio sprendimo 44 punkte, egzistavimą.
- 132 Be to, šiuo atveju taip pat svarbu atsižvelgti į kitas reikšmingas aplinkybes, kurios taip pat gali kelti abejonių dėl NTT nepriklausomumo ir jos vaidmens narių tokiose skyrimo procedūrose, kaip nagrinėjamosiose pagrindinėse bylose, taigi ir teisėjų, paskirtų pasibaigus tokiai procedūrai, nepriklausomumo.
- 133 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad teisėkūros reforma, pagal kurią buvo įsteigta naujos sudėties NTT, buvo vykdoma tuo pat metu, kai buvo priimtos smarkiai ginčijamos naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 37 ir 111 straipsnių nuostatos, kuriomis rėmėsi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir kuriose numatytas *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinio amžiaus sutrumpinimas, ir ši priemonė pritaikyta šio teismo pareigas tuo metu ėjusiems teisėjams, suteikiant Respublikos Prezidentui diskrecijos teisę pratęsti šio teismo teisėjų teisminių įgaliojimų vykdymą, jiems sulaukus naujai nustatyto pensinio amžiaus.
- 134 Taigi neginčijama, kad naujos sudėties NTT buvo įsteigta tokiomis aplinkybėmis, kuriomis buvo tikimasi, jog netrukus daugelis darbo vietų *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) bus užimtos, šio teismo teisėjams, sulaukusiems naujai nustatytos 65 metų amžiaus ribos, išėjus į pensiją.
- 135 2019 m. birželio 24 d. Sprendime *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)* (C-619/18, EU:C:2019:531) Teisingumo Teismas konstatavo, kad priėmusi šio sprendimo 133 punkte nurodytas priemones Lenkijos Respublika pažeidė *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų nepašalinamumą ir nepriklausomumą ir neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.
- 136 Jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas padarytų išvadą, kad NTT neužtikrina pakankamos nepriklausomumo garantijos, teisminės teisių gynimo priemonės neatrinktiems kandidatams egzistavimas, nors ir apsiribotų tik tuo, kas priminta šio sprendimo 128 punkte, taptų būtinas siekiant prisidėti prie atitinkamų teisėjų skyrimo procedūros apsaugojimo nuo tiesioginės ar netiesioginės įtakos ir galiausiai išvengti, kad teisės subjektams kiltų pagrįstų abejonių dėl teisėjų, paskirtų pasibaigus šiai procedūrai, nepriklausomumo.
- 137 2019 m. balandžio 26 d. įstatymo nuostatomis, pirma, pripažinta, kad nereikia priimti sprendimo tokiose nagrinėjamosiose bylose, kaip pagrindinės bylos, kuriose kandidatai eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pareigas, remdamiesi tuo metu galiojusia teise, pateikė skundus dėl nutarimų, kuriais NTT nusprendė jų nesiūlyti skirti eiti šias pareigas, o pasiūlyti kitus kandidatus, ir, antra, panaikinta bet kokia galimybė remtis tokia teismine teisių gynimo priemone ateityje.
- 138 Reikia pažymėti, kad tokie teisės aktų pakeitimai, ypač kai jie vertinami kartu su visomis šio sprendimo 99–105 ir 130–135 punktuose nurodytomis aplinkybėmis, leidžia manyti, kad Lenkijos įstatymų leidžiamoji valdžia nagrinėjamu atveju veikė turėdama konkretų tikslą – užkirsti kelią bet kokiai galimybei atlikti kandidatų skyrimų, įvykdytų remiantis minėtais NTT nutarimais, kaip ir visų kitų skyrimų eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas, įvykdytų po naujos sudėties NTT suformavimo, teisminę kontrolę.
- 139 Atsižvelgiant į tai, kas priminta šio sprendimo 96 punkte, būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis iš šio sprendimo kylančiomis išvadomis ir visomis kitomis reikšmingomis aplinkybėmis, kurias jis turėtų žinoti, ir prireikus atsižvelgdamas į konkrečius motyvus ar tikslus, kurie

gali būti jam pateikti siekiant pateisinti nagrinėjamas priemones, turi galutinai įvertinti, ar tai, kad 2019 m. balandžio 26 d. įstatymu buvo įtvirtinta, jog nereikia priimti sprendimo dėl skundų, kaip antai nagrinėjamų pagrindinėse bylose, ir panaikinta bet kokia galimybė pateikti tokius skundus ateityje, gali teisės subjektams sukelti pagrįstų abejonių dėl to, ar pagrindinėse bylose pagal nagrinėjamus NTT nutarimus paskirtiems teisėjams po jų paskyrimo nedaro įtakos išorės veiksniai, visų pirma dėl Lenkijos įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios tiesioginės ir netiesioginės įtakos jiems, dėl kurių šie teisėjai gali būti nelaikomi nepriklausomais ir nešališkais, ir todėl kelti grėsmę pasitikėjimui, kurį demokratinėje visuomenėje ir teisinėje valstybėje teismai turi kelti teisės subjektams.

– *Dėl Sąjungos teisės viršenybės principo*

- 140 Jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atlikęs vertinimą, kurį jis turi atlikti atsižvelgdamas į šio sprendimo 90–107 punktuose išdėstytus argumentus, padarytų išvadą, kad pagrindinėse bylose nagrinėjamos 2019 m. balandžio 26 d. įstatymo nuostatos priimtose pažeidžiant SESV 267 straipsnį ir ESS 4 straipsnio 3 dalį, šis teismas turės netaikyti šių nacionalinių nuostatų.
- 141 Kaip matyti iš suformuotos jurisprudencijos, nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią draudžiama įgyvendinti SESV 267 straipsnyje numatytą procedūrą, turi būti netaikoma, nereikalaujant atitinkamo teismo prašyti arba laukti, kol ši nuostata bus panaikinta įstatymo arba kitokiomis konstitucinėmis priemonėmis (šiuo klausimu žr. 1995 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Peterbroeck*, C-312/93, EU:C:1995:437, 13 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2010 m. spalio 5 d. Sprendimo *Elchinov*, C-173/09, EU:C:2010:581, 31 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Tas pats pasakytina apie nacionalinės teisės pakeitimą, turintį konkrečių pasekmių, užkertančių kelią Teisingumo Teismui priimti sprendimą dėl jam pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą ir nepaliekančių nacionaliniam teismui jokios galimybės vėl teikti panašius prašymus ateityje. Iš tiesų, kaip pažymėta šio sprendimo 95 punkte, tokia norma taip pat pažeidžia SESV 267 straipsnį.
- 142 Be to, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atlikęs vertinimą, kurį jis turi atlikti atsižvelgdamas į šio sprendimo 108–139 punktuose išdėstytus argumentus, konstatuotų, kad pagrindinėse bylose nagrinėjamos 2019 m. balandžio 26 d. įstatymo nuostatos pažeidžia ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, jis dėl to taip pat turėtų netaikyti šių nacionalinių nuostatų.
- 143 Iš tiesų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą visos valstybės narės įpareigojamos numatyti teisių gynimo priemones, būtinas veiksmingai teisminei apsaugai, kaip tai suprantama visų pirma pagal Chartijos 47 straipsnį, Sąjungos teisei priklausančiose srityse užtikrinti (Sprendimo *A. K. ir kt.* 168 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), todėl į Chartijos 47 straipsnio nuostatą reikia tinkamai atsižvelgti aiškinant ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą (2020 m. spalio 6 d. Nutarties *Prokuratura Rejonowa w Ślubicach*, C-623/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2020:800, 28 punktą).
- 144 Kaip jau priminta šio sprendimo 115 punkte, Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje tarp reikalavimų, susijusių su pagrindine teise į veiksmingą teisinę gynybą, aiškiai nurodyta teisė į tai, kad būtų išnagrinėtų „nepriklausomas“ teismas.
- 145 Šiuo klausimu nusprendęs, kad Chartijos 47 straipsnio visiškai pakanka ir jo nereikia tikslinti Sąjungos ar nacionalinės teisės nuostatomis, kad privatiems asmenims būtų suteikta teisė, kuria galima remtis (2018 m. balandžio 17 d. Sprendimo *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 78 punktą ir 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, 56 punktą), visų pirma tiek, kiek pagal šią nuostatą reikalaujama, kad teismas, kuriam pavedama nagrinėti skundą, pagrįstą Sąjungos teise, atitiktų šioje nuostatoje nustatytą nepriklausomumo reikalavimą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *A. K. ir kt.* 166 punktą), Teisingumo Teismas, be kita ko, pripažino, kad šis reikalavimas buvo aiškus, tikslus ir besąlygiškas, kad būtų galima padaryti išvadą, jog jis turi tiesioginį poveikį.

- 146 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje valstybėms narėms nustatytas aiškus ir tikslus įpareigojimas pasiekti rezultatą, ir jis nėra susietas su jokia sąlyga dėl nepriklausomumo, kuris turi būti būdingas teismams, turintiems aiškinti ir taikyti Sąjungos teisę.
- 147 Galiausiai, kalbant apie konkrečias pasekmes pagrindinėse bylose, susijusias su 2019 m. kovo 25 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimu pripažinti NTT įstatymo 44 straipsnio 1a dalį prieštaraujančia Konstitucijai, pirma, reikia priminti, kad, kaip pažymėta šio sprendimo 103 ir 104 punktuose, šis *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimas nekelia abejonių dėl skyrimo eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas procedūros ir ypač NTT nutarimų, priimtų vykdančią tokią procedūrą, teisminės kontrolės poreikio, kurį šis teismas patvirtino savo ankstesnėje jurisprudencijoje.
- 148 Antra, bet kuriuo atveju svarbu pabrėžti, kad Sąjungos teisės viršenybės principo pasekmės taikomos visoms valstybės narės institucijoms, ir tam negali kliudyti net ir konstitucinio lygmens vidaus nuostatos, susijusios su jurisdikcijos pasidalijimu. Iš tiesų, remiantis suformuota jurisprudencija, neleistina, kad nacionalinės teisės normos, net konstitucinio pobūdžio, pažeistų Sąjungos teisės vienodą taikymą ir veiksmingumą (2013 m. sausio 15 d. Sprendimo *Križan ir kt.*, C-416/10, EU:C:2013:8, 70 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2018 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality ir Commissioner of An Garda Síochána*, C-378/17, EU:C:2018:979, 49 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 149 Šiomis aplinkybėmis ir ypač atsižvelgiant į tai, kad nacionalinis teisės aktų leidėjas nenurodė kito teismo nei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris atitiktų iš Sąjungos teisės kylančius nepriklausomumo reikalavimus ir turėtų priimti sprendimą pagrindinėse bylose, gavęs Teisingumo Teismas atsakymą į klausimus, kuriuos jam pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo pirminiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą, vienintelis veiksmingas būdas šiam teismui ištaisyti SESV 267 straipsnio ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos pažeidimus, atsiradusius priėmus 2019 m. balandžio 26 d. įstatymą, šiuo atveju yra ir toliau prisiimti jurisdikciją, kuria remdamasis jis kreipėsi į Teisingumo Teismą su minėtu prašymu, atsižvelgdamas į iki tol taikytinas nacionalinės teisės normas (pagal analogiją žr. Sprendimo *A. K. ir kt.* 166 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 150 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąją klausimą reikia atsakyti taip:
- Priėmus nacionalinės teisinės sistemos pakeitimus, dėl kurių, pirma, nacionalinis teismas netenka jurisdikcijos kaip pirmoji ir galutinė instancija spręsti dėl skundų, kuriuos kandidatai eiti teisėjų pareigas tokia teisme, kaip *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), pateikė dėl tokios institucijos, kaip NTT, nutarimų nesūlyti Respublikos Prezidentui jų kandidatūrų, tačiau siūlyti kitų asmenų kandidatūras, kad jie būtų paskirti eiti minėtas pareigas, ir kurie, antra, nustato, kad nereikia priimti sprendimo dėl tokių skundų, jeigu jie dar nebaigti nagrinėti, panaikinant galimybę tęsti jų nagrinėjimą arba dar kartą juos pateikti, ir dėl kurių, trečia, šis nacionalinis teismas netenka galimybės gauti atsakymą į prejudicinius klausimus, kuriuos jis pateikė Teisingumo Teismui:
  - SESV 267 straipsnis ir ESS 4 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami tokie pakeitimai, jeigu nustatoma – o tai turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis visomis reikšmingomis aplinkybėmis, – kad šie pakeitimai turėjo konkrečių pasekmių, t. y. užkirto kelią Teisingumo Teismui priimti sprendimą dėl tokių prejudicinių klausimų, kokius jam pateikė šis teismas, ir nepaliko nacionaliniam teismui jokios galimybės vėl teikti panašius klausimus ateityje,
  - ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiami tokie pakeitimai, jeigu nustatoma – o tai turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis visomis reikšmingomis aplinkybėmis, – kad šie pakeitimai gali teisės subjektams sukelti pagrįstų abejonių dėl to, ar pagal minėtus NTT nutarimus Respublikos

Prezidento paskirtiems teisėjams po jų paskyrimo nedaro įtakos išorės veiksniai, visų pirma dėl įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios tiesioginės ir netiesioginės įtakos jiems, ir dėl jų neutralumo, kai susikerta interesai, ir todėl šie teisėjai gali būti nelaikomi nepriklausomais ir nešališkais, o tai gali kelti grėsmę pasitikėjimui, kuri demokratiniėje visuomenėje ir teisinėje valstybėje teismai turi kelti teisės subjektams.

- Įrodžius minėtų straipsnių pažeidimą, Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas įpareigojamas netaikyti nagrinėjamų pakeitimų, nesvarbu, ar jie yra teisėkūros, ar konstitucinio pobūdžio, todėl ir toliau prisiimti jurisdikciją nagrinėti ginčus, dėl kurių į jį buvo kreiptasi prieš priimant šiuos pakeitimus.

Dėl pirmojo klausimo

151 Atsižvelgiant, be kita ko, į šio sprendimo 85–89 punktuose pateiktus patikslinimus, reikia manyti, kad pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad ja draudžiamos nacionalinės proceso teisės nuostatos, pagal kurias:

- pirma, nepaisant to, kad kandidatas eiti teisėjo pareigas tokia teisme, kaip *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), pateikė skundą dėl tokios institucijos, kaip NTT, sprendimo atmesti jo kandidatūrą ir pasiūlyti Respublikos Prezidentui kitų asmenų kandidatūras, šis sprendimas yra galutinis, kiek jame pasiūlyti šie kiti kandidatai, todėl šis skundas neužkerta kelio Respublikos Prezidentui skirti juos eiti pareigas, o galimas minėto sprendimo panaikinimas, kiek jame nepasiūlyta pareiškėjo kandidatūra, negali lemti naujo jo padėties vertinimo, siekiant galimo jo paskyrimo į atitinkamas pareigas, ir
- antra, toks skundas negali būti grindžiamas tuo, kad buvo netinkamai įvertinta kandidatų atitiktis kriterijams, į kuriuos atsižvelgta priimant sprendimą dėl siūlymo skirti teikimo.

Dėl galimo pagrindo priimti sprendimą nebuvimo

152 Per pirminę rašytinę proceso dalį NTT, generalinis prokuroras ir Lenkijos vyriausybė dėl priešasčių, kurios iš esmės identiškos išdėstytosioms šio sprendimo 72 ir 73 punktuose, teigė, kad, atsižvelgiant į 2019 m. balandžio 26 d. įstatymo priėmimą ir į tai, kad išnyko nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis iki šiol buvo grindžiama prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo jurisdikcija nagrinėti pagrindines bylas, taip į pat tai, kad pagal šį įstatymą nėra reikalo priimti sprendimo tose bylose, pirmasis klausimas neteko dalyko, taigi nėra būtina į jį atsakyti, siekiant išspręsti šias bylas, todėl Teisingumo Teismas nebeturi pagrindo priimti sprendimo dėl šio klausimo.

153 Vis dėlto, atsižvelgiant į tai, kad, remiantis Teisingumo Teismo atsakymu į trečiąjį klausimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui gali tekti netaikyti atitinkamų minėto įstatymo nuostatų dėl to, kad jos prieštarauja Sąjungos teisei, šių suinteresuotųjų šalių prieštaravimai turi būti atmesti.

Dėl priimtimumo

154 Anot generalinio prokuroro ir Lenkijos vyriausybės, pirmasis klausimas yra nepriimtinas, nes Sąjunga neturi jokios kompetencijos teismų organizavimo srityje, todėl pagrindinėse bylose nagrinėjamos nacionalinės teisės normos nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį.

155 Tačiau tokie prieštaravimai turi būti atmesti dėl motyvų, panašių į išdėstytojus šio sprendimo 68 ir 69 punktuose.

Dėl esmės

- 156 Siekiant nustatyti, ar tokiomis nacionalinės teisės nuostatomis, kokios įtvirtintos NTT įstatymo 44 straipsnio 1a–4 dalyse, gali būti pažeista ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, pirmiausia, pakartojant visus šio sprendimo 108–136 punktuose išdėstytus argumentus, reikia priminti, kad, kaip jau buvo pažymėta šio sprendimo 129 punkte, galimybės pasinaudoti teismine teisių gynimo priemone nebuvimas skyrimo eiti nacionalinio Aukščiausiojo Teismo teisėjo pareigas procedūroje tam tikrais atvejais gali nesukelti problemų, atsižvelgiant į iš Sąjungos teisės, visų pirma ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, kylančius reikalavimus. Tačiau kitaip gali būti tuo atveju, jei esama nuostatų, kuriomis sunaikinamas tokio pobūdžio teisminių teisių gynimo priemonių, egzistavusių iki tol, veiksmingumas, ypač kai jų priėmimas, vertinamas kartu su kitais svarbiais elementais, apibūdinančiais tokią skyrimo procedūrą atitinkamomis nacionalinėmis teisinėmis ir faktinėmis aplinkybėmis, gali teisės subjektams sukelti sisteminio pobūdžio abejonių dėl teisėjų, paskirtų užbaigus šią procedūrą, nepriklausomumo ir nešališkumo.
- 157 Šiuo klausimu, atsižvelgiant į šio sprendimo 96 punkte primintus principus, reikia konstatuoti, pirma, kad, kaip pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, skundas, kaip antai pateiktas jam pagal minėto 44 straipsnio 1a–4 dalis, yra visiškai neveiksmingas, taigi tik sudaro teisminių teisių gynimo priemonių įvaizdį.
- 158 Dėl minėto teismo nurodytų priežasčių, kaip antai išdėstytų šio sprendimo 35 ir 37 punktuose, taip yra visų pirma dėl NTT įstatymo 44 straipsnio 1b ir 4 dalių nuostatų, iš kurių iš esmės matyti, kad, nepaisant to, jog kandidatas, kurio NTT nepasiūlė skirti, pasinaudojo tokia teismine teisių gynimo priemone, NTT nutarimai visada bus galutiniai, kiek jie susiję su siūlymu skirti kitus kandidatus, todėl šiuos pasiūlytus kandidatus, tikėtina, Respublikos Prezidentas skirs eiti atitinkamas pareigas, nelaukdamas skundo nagrinėjimo baigties, kaip ir buvo nagrinėjama atveju. Tokiomis aplinkybėmis akivaizdu, kad galimas tokiame nutarime esančio sprendimo nesiūlyti pareiškėjo kandidatūros panaikinimas pasibaigus pareiškėjo inicijuotam procesui neturės realių pasekmių pareiškėjo padėčiai, kiek tai susiję su jo pageidaujamos pareigomis, į kurias jau buvo paskirta remiantis šiuo nutarimu.
- 159 Antra, taip pat svarbu atsižvelgti į tai, kad šiuo atveju pagrindinėse byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos gerokai pakeitė anksčiau galiojusią nacionalinę teisę.
- 160 Pirma, kaip pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, iki 1b ir 4 dalių įtraukimo į NTT įstatymo 44 straipsnį skundams dėl NTT nutarimų, kuriuose siūlomi kandidatai eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas, buvo taikomos bendrosios to įstatymo 43 straipsnio nuostatos, kuriose nebuvo numatyta minėtose 1b ir 4 dalyse įtvirtintų apribojimų, todėl pastarosios nuostatos, kiek jos susijusios su tokiais nutarimais, panaikino teisminės kontrolės veiksmingumą, kuris iki tol kildavo iš nacionalinių teisės aktų.
- 161 Antra, kaip taip pat pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, NTT įstatymo 44 straipsnio 1a dalimi įtvirtintas pakeitimas, susijęs su kontrolės, kurią gali atlikti *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas), pobūdžiu, kai į jį kreipiamasi remiantis šia nuostata, sumažino anksčiau taikytos teisminės kontrolės intensyvumą.
- 162 Trečia, reikia pabrėžti, kaip tai daro prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kad NTT įstatymo 44 straipsnio 1a–4 dalyse nustatyti apribojimai taikomi tik skundams, pateiktiems dėl NTT nutarimų, kuriuose siūlomos kandidatūros eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas, o NTT nutarimams dėl kandidatūrų eiti teisėjo pareigas kituose nacionaliniuose teismuose pateikimo savo ruožtu taikoma šio sprendimo 160 punkte nurodyta bendra teisminės kontrolės tvarka.
- 163 Trečia, nagrinėjama atveju taip pat reikia atsižvelgti į aplinkybes, susijusias su visomis kitomis reformomis, kurios neseniai palietė *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) ir NTT ir kurios jau buvo nagrinėjamos šio sprendimo 130–135 punktuose.

- 164 Be to, šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad NTT įstatymo 44 straipsnio 1b ir 4 dalių nuostatos, kuriomis, kaip jau buvo nurodyta, panaikinta galimybė naudotis teisminėmis teisių gynimo priemonėmis, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėse bylose, buvo įtvirtintos 2018 m. liepos 20 d. įstatymu, kuriuo iš dalies keičiamas Bendrosios kompetencijos teismų veiklos organizavimo įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai ir kuris įsigaliojo 2018 m. liepos 27 d., t. y. prieš pat tai, kai naujos sudėties NTT turėjo nuspręsti dėl kandidatūrų, pateiktų siekiant užimti daug teisėjų darbo vietų *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), paskelbtų laisvomis arba naujai įsteigtų įsigaliojus naujam Aukščiausiojo Teismo įstatymui, ir, be kita ko, dėl pareiškėjų pagrindinėse bylose kandidatūrų.
- 165 Atsižvelgiant į tai, kas priminta šio sprendimo 96 punkte, būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis iš šio sprendimo kylančiomis išvadomis ir visomis kitomis reikšmingomis aplinkybėmis, kurias jis turėtų žinoti, ir prirėikus atsižvelgdamas į konkrečius motyvus ar tikslus, kurie gali būti jam pateikti siekiant pateisinti nagrinėjamas priemones, turi įvertinti, ar tokios nacionalinės teisės nuostatos, kokios nurodytos NTT įstatymo 44 straipsnio 1a–4 dalyse, ypač kai jos siejamos su minėto sprendimo 130–135 ir 157–164 punktuose nurodytomis aplinkybėmis, gali teisės subjektams sukelti pagrįstų abejonų dėl to, ar pagal NTT nutarimus paskirtiems teisėjams po jų paskyrimo nedaro įtakos išorės veiksniai, visų pirma dėl Lenkijos įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios tiesioginės ir netiesioginės įtakos jiems, ir dėl jų neutralumo, kai susikerta interesai, ir todėl šie teisėjai gali būti nelaikomi nepriklausomais ir nešališkais, o tai gali kelti grėsmę pasitikėjimui, kurį demokratinėje visuomenėje ir teisinėje valstybėje teismai turi kelti teisės subjektams.
- 166 Be to, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas padarytų išvadą, kad dėl tokių minėtose nacionalinės teisės nuostatose padarytų pažeidimų, susijusių su teisminių teisių gynimo priemonių, kurių imtasi dėl NTT nutarimų, kuriais siūloma skirti teisėjus į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), veiksmingumu, pažeidžiama ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, jis turėtų, remdamasis tais pačiais motyvais, kurie nurodyti šio sprendimo 142–149 punktuose, netaikyti tų pačių nuostatų ir vietoje jų taikyti anksčiau galiojusias nacionalinės teisės nuostatas, kartu vykdydamas šiose nuostatose numatytą kontrolę.
- 167 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip:
- ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos nuostatos, kuriomis pakeičiama galiojanti nacionalinė teisė ir pagal kurias:
    - pirma, nepaisant to, kad kandidatas eiti teisėjo pareigas tokiame teisme, kaip *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), pateikė skundą dėl tokios institucijos, kaip NTT, sprendimo atmesti jo kandidatūrą ir pateikti Respublikos Prezidentui kitų asmenų kandidatūras, šis sprendimas yra galutinis, kiek jame pasiūlyti šie kiti kandidatai, todėl šis skundas neužkerta kelio Respublikos Prezidentui skirti juos eiti pareigas, o galimas minėto sprendimo panaikinimas, kiek jame nepasiūlyta pareiškėjo kandidatūra, negali lemti naujo jo padėties vertinimo, siekiant galimo jo paskyrimo į atitinkamas pareigas, ir
    - antra, toks skundas negali būti grindžiamas tuo, kad buvo netinkamai įvertinta kandidatų atitiktis kriterijams, į kuriuos atsižvelgta priimant sprendimą dėl siūlymo skirti teikimo, jeigu nustatoma – o tai turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis visomis reikšmingomis aplinkybėmis, – kad šios nuostatos gali teisės subjektams sukelti pagrįstų abejonų dėl to, ar pagal NTT nutarimus Respublikos Prezidento paskirtiems teisėjams po jų paskyrimo nedaro įtakos išorės veiksniai, visų pirma dėl įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios tiesioginės ir netiesioginės įtakos jiems, ir dėl jų neutralumo, kai susikerta interesai, ir todėl šie teisėjai gali būti nelaikomi nepriklausomais ir nešališkais, o tai gali kelti grėsmę pasitikėjimui, kurį demokratinėje visuomenėje ir teisinėje valstybėje teismai turi kelti teisės subjektams.

- Nustačius ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos pažeidimą, Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas privalo netaikyti minėtų nuostatų ir vietoje jų taikyti anksčiau galiojusias nacionalinės teisės nuostatas, kartu vykdydamas šiose nuostatose numatytą teisminę kontrolę.

Dėl antrojo klausimo

168 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, nėra poreikio atsakyti į antrąjį klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

169 Kadangi šis procesas pagrindinių bylų šalims yra vienas iš etapų prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamosiose bylose, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. Priėmus nacionalinės teisinės sistemos pakeitimus, dėl kurių, pirma, nacionalinis teismas netenka jurisdikcijos kaip pirmoji ir galutinė instancija spręsti dėl skundų, kuriuos kandidatai eiti teisėjų pareigas tokia teisme, kaip *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), pateikė dėl tokios institucijos, kaip *Krajowa Rada Sądownictwa* (Nacionalinė teisėjų taryba), nutarimų nesiūlyti Lenkijos Respublikos Prezidentui jų kandidatūrų, tačiau siūlyti kitų asmenų kandidatūras, kad jie būtų paskirti eiti minėtas pareigas, ir kurie, antra, nustato, kad nereikia priimti sprendimo dėl tokių skundų, jeigu jie dar nebaigti nagrinėti, panaikinant galimybę tęsti jų nagrinėjimą arba dar kartą juos pateikti, ir dėl kurių, trečia, šis nacionalinis teismas netenka galimybės gauti atsakymą į prejudicinius klausimus, kuriuos jis pateikė Teisingumo Teismui:
  - SESV 267 straipsnis ir ESS 4 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami tokie pakeitimai, jeigu nustatoma – o tai turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis visomis reikšmingomis aplinkybėmis, – kad šie pakeitimai turėjo konkrečių pasekmių, t. y. užkirto kelią Teisingumo Teismui priimti sprendimą dėl tokių prejudicinių klausimų, kokius jam pateikė šis teismas, ir nepaliko nacionaliniam teismui jokios galimybės vėl teikti panašius klausimus ateityje,
  - ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiami tokie pakeitimai, jeigu nustatoma – o tai turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis visomis reikšmingomis aplinkybėmis, – kad šie pakeitimai gali teisės subjektams sukelti pagrįstų abejonių dėl to, ar pagal minėtus *Krajowa Rada Sądownictwa* (Nacionalinė teisėjų taryba) nutarimus Lenkijos Respublikos Prezidento paskirtimeis teisėjams po jų paskyrimo nedarą įtakos išorės veiksniai, visų pirma dėl įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios tiesioginės ir netiesioginės įtakos jiems, ir dėl jų neutralumo, kai susikerta interesai, ir todėl šie teisėjai gali būti nelaikomi nepriklausomais ir nešališkais, o tai gali kelti grėsmę pasitikėjimui, kurį demokratinėje visuomenėje ir teisinėje valstybėje teismai turi kelti teisės subjektams.

Įrodžius minėtų straipsnių pažeidimą, Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas įpareigojamas netaikyti nagrinėjamų pakeitimų, nesvarbu, ar jie yra teisėkūros, ar konstitucinio pobūdžio, todėl ir toliau prisiimti jurisdikciją nagrinėti ginčus, dėl kurių į jį buvo kreiptasi prieš priimant šiuos pakeitimus.

2. ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos nuostatos, kuriomis pakeičiama galiojanti nacionalinė teisė ir pagal kurias:

- pirma, nepaisant to, kad kandidatas eiti teisėjo pareigas tokia teisme, kaip *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), pateikė skundą dėl tokios institucijos, kaip *Krajowa Rada Sądownictwa* (Nacionalinė teisėjų taryba), sprendimo atmesti jo kandidatūrą ir pateikti Lenkijos Respublikos Prezidentui kitų asmenų kandidatūras, šis sprendimas yra galutinis, kiek jame nurodyti šie kiti kandidatai, todėl šis skundas neužkerta kelio Lenkijos Respublikos Prezidentui skirti juos eiti pareigas, o galimas minėto sprendimo panaikinimas, kiek jame nepasiūlyta pareiškėjo kandidatūra, negali lemti naujo jo padėties vertinimo, siekiant galimo jo paskyrimo eiti atitinkamas pareigas, ir
- antra, toks skundas negali būti grindžiamas tuo, kad buvo netinkamai įvertinta kandidatų atitiktis kriterijams, į kuriuos atsižvelgta priimant sprendimą dėl siūlymo skirti teikimo,

jeigu nustatoma – o tai turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis visomis reikšmingomis aplinkybėmis, – kad šios nuostatos gali teisės subjektams sukelti pagrįstų abejonių dėl to, ar pagal *Krajowa Rada Sądownictwa* (Nacionalinė teisėjų taryba) nutarimus Lenkijos Respublikos Prezidento paskirtiems teisėjams po jų paskyrimo nedaro įtakos išorės veiksniai, visų pirma dėl įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios tiesioginės ir netiesioginės įtakos jiems, ir dėl jų neutralumo, kai susikerta interesai, ir todėl šie teisėjai gali būti nelaikomi nepriklausomais ir nešališkais, o tai gali kelti grėsmę pasitikėjimui, kurį demokratinėje visuomenėje ir teisinėje valstybėje teismai turi kelti teisės subjektams.

Nustačius ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos pažeidimą, Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas privalo netaikyti minėtų nuostatų ir vietoje jų taikyti anksčiau galiojusias nacionalinės teisės nuostatas, kartu vykdydamas šiose nuostatose numatytą teisminę kontrolę.

Parašai.